

**A NÉMET
NEMZETI-SZOCIALISTA
BÜNTETŐJOG**

ÍRTÁK

DR. ANGYAL PÁL ÉS DR. RÁCZ GYÖRGY

KÜLÖNLNYOMAT
A MAGYAR JOGASZEGYLETI ÉRTEKEZÉSEK ÉS EGYÉB TANULMÁNYOK
1934. JANUÁRI SZÁMÁBÓL

A nemzeti szocialista büntetőjogelmélet jellemzése.

DR. ANGYAL PÁL

I. Bevezetés.

A fontosabb külföldi államok jogalkotásának és jogszolgáltatásának kritikai ismertetése a Magyar Jogászegyletnek nemcsak programpontjai, de mindenkor híven ápolt tradíciói közé tartozott. Különösképen büntetőjogi téren a nemzetközi jogösszebonlítás Jelentősége mindenkor általános elismerésben részesült. Csak fokozza ezt az a körülmény, hogy a szinte valamennyi európai államra kiterjedő btk-revíziós hullám hazánkat is előbb vagy utóbb szükségkép elérendi s elkövetkezik a Csemegi-kódex generális reformjának legalább tudományos előkészítési stádiuma.

Vitán felül áll, hogy úgy az említett kódex, mint pedig &^z erősen felszaporodott úgynevezett melléktörvények megalkotására, de különösképp jóformán egész hazai büntetőjog tudományos irodalmunk kialakulására, minden mást megelőzve és túlszárnyalva: a német büntetőjog-alkotás és tudomány gyakorolta a legmélyebb és legdöntőbb (hatást).

Azt hisszük, hogy nemcsak a tudománnyal összeegyeztethetlen elfogultság, de a sokévtizedes közös múltat megtagadó hálátlanság vádját kelthetné fel a hazai jogirodalom, ha hallgatással *mellőzn*, vagy éppen a pártpolitikai egyoldalúság torzító tükrébe állítva, elhamarkodottan lesújtó ítéletével *elutasítaná* a keletkezőben levő, újjászülétő német büntetőjog reformtörekvéseit.

Kizárólag eme indokolt tudományos kötelesség teljesítését vélem teljesíteni, midőn a német nemzeti szocialista büntető jogelmélet vezéreszméinek bemutatását megkísérlem és eddigi eredményeinek kritikai ismertetésére vállalkozom. Nemcsak szubjektív körülmények, de elsősorban a Magyar Jogászegylet magas tudományos fóruma iránti köteles tisztelet eleve is kizárja még gyanúját is annak, hogy e helyen a *politikai* propaganda vagy ellenpropaganda illetéktelenül szóhoz jussion.

Nem érezzük magunkat sem jogosítva, de kötelezve sem, hogy ítéletet mondjunk Európa egyik leghatalmasabb birodal-

mának szellemi újjászületéséről, politikai és szociális forradalmáról. A nemzeti szocialista világszemlélet rendszerének és részleteinek bírálata, de egyszerű bemutatása is kívülesik feladatkörünkön.

Habár tehát ilykép a jog, szorosabban a (büntetőjog határainak feltétlen tiszteletbentartására eleve is kötelezettséget vállalunk, ez még nem jelentíhet annyit, hogy a puszta jogszabályok egyszerű ismertetésével feladatunkat kimerítettnek tekintenők. E tudománytalan eljárás elsősorban a nemzeti szocialista jogszemlélet lényegének legteljesebb félreismerésére vallana. A XIX. század második felének büntetőbűncódexei jogszemléletükben jórészt korunk alapvető liberális – előlbb ortodox-liberális, majd szociál-mfoerális – állam-, társadalom- és gazdaságfelfogását tükrözték. Emellett azonban bizonyos kompromisszuális szintelenség, világnézeti állásfoglalástól való tudatos tartózkodás jellemezte őket. A világháború utáni szellemvilági frontátolódások a btk-ektől is homogén világnézeti állásfoglalást követeltek. A liberalizmusnak, mint a politikai, szociális és gazdasági indifferentizmus és relativizmus korának, immár Európaszerte érezhető letűnte egybesik az állam *politikai világnézete* jegyében született, azt bevallottan és tudatosan megvalósító kódexek korának megszületésével.

Az 1926. évi orosz btk., mely mint terrorisztikus és a jogállaim összes eszméivel elvben és gyakorlatilag is leszámoló btk., bevallottan osztálybüntetőjog, kifejezetten „a munkások és parasztok szociális államának és a benne érvényes rendnek”, egy szóval a bolsevista proletárdiktatúrának minden támadással szemben érvényesülni akaró biztosítása. Az 1931. évi olasz Codice Penale viszont az új államideológia és társadalompolitika kiválóan sikerült és jellemző szülőtte, melynek szinte minden sora a fascista világszemlélet eszmevilágában gyökeredzik. Ezzel elérkeztünk a legújabb, most életrekelő német birodalmi büntetőjog jellemzéséhez, mely immár kétségtelenül semmi vonatkozásban sem lesz az 1871. Reichstrafgesetzbuch jogi eszmevilágának folytatójaként tekinthető, de igen-igen kevés hasonlóságot fog felmutatni a negyedszázados német btk.-reformmunkálatok eredményeivel s a különböző btk.-tervezetek bármelyikével is.

A nemzeti szocializmus – bárha formailag mint párt is szerepel (National-Sozialistische Deutsche Arbeiter Partei) – magát nem pártnak, hanem *mozgalomnak* (Bewegung), a német nemzet és a német ember szellemi újjászületését célul tűző egységes, mindenre kiterjedő, ön maga egyedül üdvözítő voltát hirdető világszemléleti rendszernek tekinti. Együk fősajátságát egy új, – bár kevésbé jóhangzású – műszóval *panpolitizmusnak* lehetne nevezni. A Német Birodalomban 1933. jan. 30-án legális úton uralomra került nemzeti szocializmus néhány hónap alatt

nemcsak az államélet s a közélet egészét alakította át gyökeresen, de világnézeti rendszerének és célkitűzéseinek hatókörébe kényszerítette, a népesség rohamosan növekvő túlnyomó többségének lelkes helyeslése mellett az egyetemes német szellemiéletet, a társadalomnak szinte minden megnyilatkozását, sőt az egyén sajátos érdek- és szabadságszférájának egy tekintélyes területét.

A nemzeti szocializmus ma a németiség szellem világának oly szinte (mindenre kiható politikai telítettségét idézte elő, amelyen még alig volt példa, s ez magyarázza, (hogy e gyökeres átalakulást, illetve újjászületést miért nevezik a nemzeti szocialista írók *forradalomnak*, amely tehát itt eltér e fogalom közkeletű értelmétől, mely a hatalomátvétel erőszakos lefolyására utal.

A nemzeti szocializmus a jognak, jogalkotásnak és jogszolgáltatásnak abszolút objektivitását a letűnt liberális követelmények lomtárába vetette. A jövőben a jogrendszer és annak minden ága a legszorosabb összefüggést, kifejezett eszmei azonosságot fogja felmutatni a nemzeti szocialista szemlélettel' és politikai rendszerrel. A jövőben csak kizárólag nemzeti szocialista szellemű jogalkotásról és jogalkalmazásról lehet szó. Mindezek alapján tehát, az új német jogrendszer valamely ágazatának ismertetése és bírálata – amint erre már utaltunk – a nemzeti szocializmus, rendszerével és programjával, irányeszméivel és célkitűzéseivel való összefüggéseinek feltárása nélkül teljességgel elhibázott és a lényegét félreismerő eljárás volna. E követelményt a részletek bíráló ismertetése során nem is fogjuk szem elől téveszteni, ezt (megelőzően azonban a nemzeti szocializmus *teljes rendszerének* e helyütt természetesen kivihetetlen és felesleges bemutatása helyett a legteljesebb rövidséggel utalnunk kell a nemzeti szocialista társadalom- és jogpolitika alapelveire.

2. A nemzeti szocializmus eszmetartalmának és pártprogramjának lényege.

A nemzeti szocializmus lényegét frappánsul fejezi ki maga a mozgalom neve. Nacionalizmus és szocializmus!

Valóban a történelem folyamán talán a legelső teljes rendszeres szintézise a két hosszú évszázadokon át látszólag divergáló ideológiának. Az új nacionalizmus szociális alapokon épít, az új szocializmus iránytűje a nemzeti gondolat. Egyik sem üres keret, hanem pozitív eszmetartalommal van telítve.

A nacionalizmus a nép fajilag determinált értelmezésén épül, a szocializmus az osztályérdekeket kiegyenlítő népközösségi egyetemességen. A nacionalizmus, mint sovíniszta frázis, a szocializmus, mint marxista osztályharc a nemzeti szocializmusban nem (foglalhat helyet. Helytelen ebben retrograd reakciót, vagy nemzeti bolsevizmust látni. A nemzeti szocializmus az *univer-*

zálizmus politikai és szociális diadalrajutásának egy hajtása, küzd a francia forradalomból sarjadt 19. századbeli individualizmus minden közösséget felforgató egyéni szabadságöngzése ellen, reakció a negativisztikus liberalizmus politikai és gazdasági csödjével szemben, legelszántabb ellenfele az internacionális marxista demagógiának, letiprója a bolsevizmusnak Németországban.

A nemzeti szocialista program 1920. II. 25-én hivatalos és változhatatlannak deklarált leszögezést nyert az úgynevezett pártprogram 25 pontjában, melyet kiegészít a mozgalom vezérének „Mem Kampf” című önéletrajza, s egyben a mozgalom bibliájaként szereplő programmatikus műve.

Az előbb említett program, melynek (hivatalos kommentátora Gottfried Feder, határozott elutasítása egyfelől a közösségi értékek feláldozásával és a szabadságesszme elfajzásával vádolt politikai, gazdasági és kulturális szabadelvűsének, másfelől éles szembeszállás a nemzeti élet megfertőzésével és a dolgozók elidegenítésével vádolt internacionalista marxizmussal.

Szocialista és nacionalista tételeinek mintegy csúcán áll a 24. pontban pregnánsan kifejezett elv: „*Gemeinnutz vor Efigennutz.*” A közérdek e felsőbbrendűsége adja az új – antimarxista – szocializmus vezermottóját. A nemzet életében semmi más nem fontos, mint magának a nemzetnek érdeke; nem az egyén és az ő szabadsága, hanem *a vérközösségen épülő nép* a nemzeti lét örökké megújuló forrása (Hitler legutóbbi beszéde a nov. 12. népszavazás előestéjén). A politikai és gazdasági liberalizmus fokozatos letűnte, a hiperkapitalizmus és a marxizmus szinte egyidejű csödjé által előidézett világkaoszból való kivezető utat a német idealizmus szellemirányának folytatójaként szereplő új nemzeti szocializmus a *közösségi esszme mindenekfelettségében* véli megtalálni.

A pártprogram jogi érdekű pontjai közül kiemelést igényelnek 4-9.-ig terjedők, melyek az állampolgársági jog, közjogosítványok gyakorlása és közhivatalviselés szabályozásainak faji alapokra helyezését mondja ki. A német Harmadik Birodalom az első és egyetlen állam, mely egész politikai és jogi rendszerét és szervezetét a *faji hozzátartozás* követelményére építi fel.

A 18. pont a program büntetőjogi érdekű, alapjában keveset mondó, inkább propagandisztikus kijelentése: követeli a könyörtelen harcot mindazok ellen, akik tevékenységükkel a köz érdekeit károsítják; a nép elleni aljas támadók (*gemeine Volksverbrecher*), uzsorások és siberek halállal sújtassanak. Ennél komolyabb és jelentősebb a következő pontban foglalt követelés., mely szerint „a materialista világnézetet szolgáló római jogrendszer *német jog* által váltassék fel.”

3. A nemzeti szocialista jogfilozófia és jog politika

Ennek kellő megértéséhez abból kell kiindulni, hogy a nemzeti szocializmus egész politikai szemléletének, szociális berendezkedésének, jövőndő közjogának és követendő jogpolitikájának magva és központi eszméje a nép közösség (Volksgemeinschaft) és annak legtöbb értékűsége. Az egyén, valamint az ezek halmazaként szemlélt társadalom eszmei öncélúságát e mellett elvesztette, elismerést csak az egyetemes nemzetorganizmusra vetítetten nyerhet.

A vérközösségen nyugvó népiség mellett az állam merőben jogászai konstrukciója is másodlagossá válik, az uralomra került metajuridikus szemlélet csak a német népközösség fajilag determinált élő valóságában látja a legfőbb értéket. Az állam sem öncél többé, csak eszköze a faj élete biztosításának. De ennek keretében *tolális* állam, átölelve s hatalomkörébe vonva a közület életének egészét.

Az állam csak deklarálja, formulázza és végrehajtja a jogot, melynek egyetlen forrása maga a népközösség, annak jogalkotó szelleme, igazságosság-követelő jogérzete. A jog népiességének – és ebből folyólag népszerűségének – feltétele a faj törvényének-alapulvétele. A „hivatalos” nemzeti szocialista jogfilozófiát H. Nicolai fektette le „Die rassengesetzliche Rechtslehre” (2. kiad. 1933.) és „Rasse und Recht” (1933.) című műveiben.

A nemzeti szocialista jogpolitika harcot hirdet az ú. n. tisztá jogtan teóriájának, nem fogadja el a jogi pozitívizmus merev törvényimádatát és vészes felforgatást lát a jog és igazságosság, a jogi és erkölcsi norma minden szétválasztási, sőt akár elhatárolási kísérletében.

A jellemzett jogi eszmevilág megítélésénél nagyon is erős reminiscenciák ébrednek régmúlt idők jogi gondolkozására. A múlt század legelején különösen a romantikus történeti jogiskola, elsősorban Savigny – akit ma a legnagyobb német jogásznak tartanak – hirdette a népi szellem, a jogérzet alkotó erejét. Az ehhez való visszatérés nem-könny en egyeztethető össze a modern állam jogi kodifikációjának és jogalkalmazásának feltétlenül kívánatos stabilitásával, de másfelől nyitva hagyja a kérdést, vajjon a jogalkotó és jogalkalmazó a népközösség szellemének jogérzetét miként érzékelheti, mily formáiban csapódik az le? Az antidemokratikus, arisztokratikus és hierarchikus (Führerprinzip) elveket hirdető nemzeti szocializmus aligha gondol az esküdt- vagy népbíráskodás legszélesebbkörű – esetőleg a polgári perekre kiterjedő – bevezetésére, de az ősgermán törzsi gyűlések közvetlen jogalkotását sem támaszthatja fel.

A nemzeti szocializmus fenti jogpolitikai követelményeit nem is annyira a tényleges é.i teljes megvalósításra szánta, inkább

csak általános propagandisztikus érdekeket szolgálnak ezek s a jogalkalmazásnak és jogalkotásnak csupán jövőbeli irányelveit elhajtják alátámasztani. A Jövő joga mindenkép a német nép nemzeti és faji érdekeinek – illetve az ezt képviselni és védelmezni egyedül hivatott nemzeti szocialista kormányzat célkitűzéseinek – megfelelő élettelses nép jog (Volksrecht) akar lenni; papirosjog, paragrafuslhajszolás, Begriffsjurisprudenz a német jogból kiküszöbölendő,

A jövő jogfejlődés a nemzeti sajátosságok fokozott kifejezésre juttatását, s emellett az erkölcs és jog közt mesterségesen keletkezett szakadék betemetését fogja szolgálni. Ettől a joptól remélhető, hogy a háború utáni Németország – jobb- és baloldaltól egyaránt megállapított – „Justizkrise”-jének véget fog vetni s a népközösség teljes konszenzusával találkozik alkalmazása során.

Ennyit és nem többet jelent a német jogászi nacionalizmus követelményének hirdetése s az idegen (volksfremd) jogi hatások elleni harc, melyet a materializmust, individualizmust és jogi pozitívizmust reprezentáló római jognak, mint a német jogfejlődést elnyomó idegen testnek kiküszöbölése *csupán szimbolizál*. Mi sem természetesebb, mint hogy az egységes nemzetté válás (*Volkswerdung*) processzusát élő németiség erőteljes nacionalizmusát a jog világára is kiterjeszti s mint minden kultúrát, úgy a jogkultúrát is csak nemzeti gyökerekből táplálkozva ismeri el. Kétségtelen azonban, hogy ennek döntő gyakorlati jelentősége elsősorban a közjogban, magánjogban (lásd pl. a parasztbirtok öröklésének legújabb szabályozását) stb. van; a bűnözés és az ellene való küzdelem mindenkor *univerzális* természeténél fogva, valamint azért is, mert a modern büntetőjog kialakulására sem a klasszikus, sem a recipiált római jog lényeges hatással amúgy sem voltba büntetőjog abszolút nacionális felépítése kevésbé jöhet figyelembe.

Kifejezetten meg kell állapítani – tekintettel arra, hogy a hazai jogi szaksajtóban is elhangzottak ilyirányú aggályok, – hogy teljesen téves és alaptalan annak feltételezése, mintha a német jogalkotás irányítói visszatérni szándékoznának letűnt századok elavult jogvilágához. A tiszta ősgermán jogfelfogás, annak büntetőjogi vagy egyéb jogintézményei kritikátlan feltámasztása pusztán a faji öntudat kedvéért: a modern életiben természetesen *teljességgel lehetetlen, azt a legújabb irodalom vezető egyéniségei egyöntetűen mint hamis és téves historizmust utasítják vissza*. A vérbosszú, gyermekkítétel, az istenítéletek felújítása, a Szász Tükkör (Sadhsenspiegel) jogtételeinek bevezetése – Nicolai im Geiste Adolf Hitlers. 1933. 17.) szerint pedig felelőtlen visszafejlődés volna. A nemzeti-szocializmus, melynek szelleme

radikalizmusa konzervatív tendenciáinál mindenesetre erősebb, feltétlenül modern és mai látószögű mozgalom, mellyel összeegyeztethetetlen a jogtörténeti fejlődés irányának erőszakos visszafelé fordítása.

4. *A nemzeti-szocialista büntető jog elmélet, figyelemmel « legújabb Irodalom megállapításaira.*

Reátérve ezután a nemzeti-szocialista német büntetőjogelmélet bíráló ismertetésére, meg kell állapítani, hogy az mindössze egyéves múltra tekinthet vissza. Megismerése mai napig nem csekély nehézségekkel jár; a nemzeti-szocialista párt birodalmi vezetősége jogügyi főosztálya vezetésének hozzánk juttatott 1933. év nov. 17-i hivatalos közlése például a nemzeti-szocialista büntetőjog eddigi irodalmából a Deutsches Recht c. új folyóirat utolsó számán kívül – csupán Gemmingen másfélíves, fent már idézett – kis füzetét ismeri. A Nemzetközi Büntetőjogi Egyesület (I. K. V.) 1932. év szeptemberében tartott frankfurti kongresszusán, hol először alakultak ki az új frontvonalak a nemzeti-szocialista vagy legalább azzal szimpatizáló, másfelől a liberális és szocialista kriminalisták között, többen felszólalásukban érdeklődtek a nemzeti-szocialista büntetőjog eszméi és elvei iránt. A csak némileg is beható válasszal azonban maguk az érdekelt jogászok sem szolgálhattak. Valóban, a nemzeti-szocialista párt-programm, propaganda és irodalom, hivatalos és féllhivatalos nyilatkozatok a büntetőjogot jóformán csak annyiban érintették, amennyiben az az egyetemes jogrendszer egy része s így az általános jogpolitikai követelések reája is vonatkoznak.

A nemzeti-szocialista képviselők az időközben elhunyt Kahl professzor elnöklete alatt folyt büntetőtörvény könyvkodifikációs munkálatokat mindvégig szabotálták, a parlamenti bizottság üléseit nem látogatták, nyilatkozatukban elvitatták az akkori birodalmi gyűlés azon képességét és jogosultságát, hogy az egész német népközösség érdekeinek megfelelő Bttk-et alkothassa. A jogászközönség legfeljebb annyit sejtett, hogy a nemzeti-szocialisták követelik a fajvédelem büntető vonatkozásainak kiépítését, a közösségi értékek fokozott oltalmát, szigorú megtorlást kívánnak a gazdasági kizsákmányolás és visszaélések minden formája ellen végül, hogy a sterilizáció bevezetésére (gondolnak).

Csupán a múlt esztendő eleje óta található egy-két füzetet, cikket, mely a nemzeti-szocialista eszmevilág kétségtelen hatását mutatja, – a tudományos irodalom azonban ma is igen szegényes, rendszeres művek helyett csak programmatikus brosúrákat találhatna s egymás közt ezek is nem csekély ellentétet mutatnak fel. A nemzeti-szocialista büntetőjogelmélet általános körvonalazásának ma egyáltalán lehetséges megkísérlésénél nem

lehet pusztán a bevallottan nemzeti-szocialista kriminalisták és jogászok, hivatalos pártfunkcionáriusok (Frank birodalmi igazságügyi biztos, Kerrl porosz ig. ügyminiszter, Klee, Freister, Nicolai, Rosenberg, Gemmingen, Stock, stb.) műveire és nyilatkozataira támaszkodni, szükséges bevonni az azzal rokonszenvező, eszmeileg rokon egyéb írók (gróf Gleispach, Erik Wolf, Dahm, Schaffstein, Zimmerl, Sdhmitt, stb.) irodalmi megnyilatkozásait is, valamint az újjáéledő neoklasszicizmus képviselőinek (W. Sauer, Nagler, Gerland, Oetker, Weber, stb.) legújabb írásait is, – s csak ezek egybevetésével alakulhat ki összefüggő kép a jövő német büntetőjog irányeszméiről. A nemzeti-szocializmust a büntetőjog terén is a legfiatalabb generáció képviseli; jellemző talán, hogy a fentemlített irodalmi képviselők közt nem egy még harmincon innen van; a nálunk ismert nagynevű német büntető – jogászprofesszorok egy része, a Btk és a Javaslatok légkörében élve, Liszt szellemi vezérséget elismerve, a szociális liberalizmus megtépázott zászlajához «ragaszkodik s a legújabb irányzattal nyíltan (Radbruch), vagy burkoltan szembefordul, vagy azt közbönsen szemléli.

Általános kiindulópont, amit mindenki elismerhet, hogy a ma érvényes Btk, vagy a Btk-tervezetek bármelyike is egy, a maival homlokegyenest ellenkező kor és államrendszer tükörképe, szellemvilági kompromisszum, mellyel az új német büntetőjog közösséget nem vállalhat. A háború utáni büntetőjogi fejlődés materialista individualizmusának túlzásaival, szellemvilági internacionalmusával, pozitivista felépítésével végleg szakítani kell. A nemzeti-szocialista (büntetőjog csak egy új – határozottan és hangsúlyozottan nemzeti-szocialista elveken épülő – szemlélet β eredményeként képzelhető el. Habár nem is szerves folytatása az ú. n. modern, helyesebben *egykor-modern* irányzatnak, de nem visszatérés a klasszikus büntetőjog orthodox dogmatizmusához sem, – ép oly kevésbé, mint az ösgermán büntetésrendszer muzeális hagyatékához.

Erik Wolf (Krisis und Neubau der Strafrechtsreform. 1933.) szerint az eddigi reform szociál-liberális irányzata kiküszöbölendő; kell, hogy azt felváltsa – nem annak eddigi ellenzéke, az autoritárius-reaiáció uralomra jutása, – hanem a nemzeti büntetőjogi megújulás *szociál-autoritárius* szelleme.

A pusztán tekintély-büntetőjog (Autaritáfcistrafreeiht) hirdetésével elégedett még meg Dahin-Schaffstein 1933. év elején megjelent s nagy diszkussziót kiváltó műve: „Liberales oder autoritäres Strafrecht?“. De ez pozitív irányban keveset mond, csupán utal a büntető jogalkotás irányának az államfogalom átalakulásával való paralelismusára, gyakorlatilag pedig követelj a szigorú büntetésalkalmazás győzelmét, szemben az utolsó évtized autoritárius, szentimentális, túlzóan individualizáló büntető-

jogi dekadenciával (Verweimischung der Strafrechtspflege). – Dahm-Schaffstein művének nagy jelentősége, hogy első mérész, de modern szellemű kritikája a háború utáni német büntetőjogi fejlődés túlzásainak és veszélyeinek.

A nemzeti-szocialista büntetőjogi programim részleteit vizsgálva, lássuk tovább azokat a neo-konzervatív szempontokat, melyek Sauer és a többi új-klasszikus oly határozottan nyilvánuló szimpátiájának magyarázóit. Követelik a „nemzeti büntetőjogot” (Sauer: (Wendung zum nationalen Strafrecht. 1933.), a német jogi hagyományok iránti hűséget és megbecsülést; szellemi önállóságot a külföldi kriminálpolitikai behatások utánzásával szemben. A büntetőjog elsősorban és kizárólag ia nemzeti közösség egyetemes faji, szellemi és erkölcsi értékeinek oltalmát szolgálja. A társadalom hatályos védelmének (difesa sociale) eszméje – némileg átszínezve – tehát győzött. Az egyes cselekvőségének megítélésénél az egyetlen értékmérő a népközösség java, a faj fennmaradásához fűzött közérdek. A népi közösség az annak életformájául szolgáló államrend a nemzeti munkaerő, a család és vallás, az immateriális, erkölcsi értékek fokozott büntetőjogi oltalma – szemben az egyént féltette, dődelgető és érdekeit előrehelyező individualisztikus büntetőjoggal – leendő az újjászülető német büntetőjog elsőrendű feladata. Az egyén *elleni* Támadások is csak mint a *jogrend elleni*, és tehát a *közösség elleni kriminalitások* nevének ponalizálását.

Konzervatív vonás a büntetésnek határozottan *megtorlásként* való felfogása, malum jellegének állandó hangsúlyozása, a könnyörtelenül szigorú büntetéskiszabás követelése s az ettől várt elrettentő hatás. Enyheségnek sem a büntetéskiszabásnál, sem annak végrehajtásánál nincs helye. A Btk megszűnik a büntettes helytelenül értelmezett Magna Chartája lenni.

Közelebről tekintve azonban, nyilvánvaló, hogy a büntetés öncélú erkölcsi megtorlásként való felfogásához való visszatérésről nem lehet szó. A büntetés *tartalmi* elemének e valóban egyedül helyes meghatározásán túlmenően a büntetési *cél* kérdése is felvetődik. Elsősorban a büntetéstől várható generálprevenatív hatás szerepel, „*az elrettentés ismét szalonképes lett*” (Gerland). Ezzel szemben a speciálprevenciónak, különösem a bűnöző nevelhetőségének, javításának. átalakíthatóságának optimizmusa szinte teljeisten eltűnt. Az 1933. aug. 1-i új porosz büntetésvégrehajtási szabályzat már homlokegyenest ellenkezik a hatályon kívül helyeztet „Stufenstrafvollzug” reszocializálásra törekvő, túlzott és aránytalan kedvezményeivel a büntetésvégrehajtás hatékonyságát, sőt komolyságát veszélyeztető eszmekörével. A speciálprevenció csupán mint a népközösségnek súlyosabb bűnözők elleni biztosítása (Sicherung) jó figyelembe; így a társaséletből való végleges kiküszöbölés formájában – a halálbüntetés alkal-

mázásának keretei és kiszabásának gyakorisága az utóbbi hónapokban jelentősen megnövekedett. – valamint a biztonsági rendszabálynak tekinthető sterilizáció formájában.

Erős hangsúlyozást nyer e mellett a büntetésben rejlő *szimbolum-érték*; a büntetés egyik legpregnansabb kifejezője a közösség „Überwertjének” az egyes felett. E szimbolumértők tömegpszichológiai hatófokának felismerése igen jelentős, az átlagember büntetés utáni igényeinek kielégítése valóban kriminálpedagógiailag is figyelembe vehető szempont. – de túlhajtása veszélyes bosszúképzetek táplálására, sőt a kollektív büntetőjogi felelősség felélesztésére vezethet. Elfogadhatatlan példát hoz fel Gemmingen a büntetés eme szimbolumértékének demonstrálására: midőn néhány hónappal ezelőtt a Tempelhoffi mezőn lévő Hindenburg-tölgyet ismeretlen tettesek elpusztították, még a nyomozás előtt Hitler Adolf elrendelte a biztonsági őrizetben – tehát nem büntetőjogi jellegű letartóztatásban lévő – összes kommunisták, tehát az egész Birodalomban sokezer ember ebédadagjának három napon át fegyelmi büntetés jellegű megvonását!

A megtorlás fogalmának beillesztése a nemzeti-szoicmlista eszmekörbe, irodalmi kísérletezés és vita tárgya, miközben különösen Hegel büntetésemélete éli renaissancecát. Így különösen Ulrich Stocknál, aki „Die Strafe als Dienst am Volke” (1933.) című művében rendszeres kiépítését igyekszik nyújtani a megtorlásban rejlő *Ausgleichungsgedanke*, ki egyenlítési eszme supramdividualista fogalmának: a tettes az általa okozott jogrendszértésért a köznek aequivalensit szolgáltat azáltal, hogy a büntetés végrehajtás során a népközösségnek „szolgál”.

A büntetőjogi felelősség és a bűnösség kérdésében már kevésbé mondható tisztázottnak a nemzeti szocialista büntetőjog állásfoglalása. A liberalizmus büntetőjogai jellemző formális bűnösségfogalmat felváltani látszik a materiális töltésű bűnösség-érintelmezés, mely a népközösség iránti fokozott felelősségein épül. A szocialethikai értékelés és rosszalás helyes hangsúlyozása, a bűnösség erkölcsi kötelességellenességének kidomborítása – egyezik a neoklasszikusok felfogásával: „das Straifredhlt ... ein Glied der Sozialethik” (Sauer). A bűnösség eme értelme azonban (megtűri a közületi elv folyományaként előtérbe került veszélyességi momentum megfelelően erős hangsúlyozását.

A felelősség és a beszámítás problémáját érinti a memzeti-szocialista kriminológia és büntető-jogfilozófia radikális szárnya: nak elmélete, melynek középpontjában a faj és jog, *a faj és bűnözés közti összefüggés* áll. Főképviseelői Helmut Nicolai különösen (Rasse und Recht c. az 1933. okt. 2. lipcsei jogászyűlésen tartott előadásában) és a párt külpolitikai szakértőjeként ismert Alfred *Rosenberg* (Mythus des 20. Jahrhunderts. 1933.)

Nicolai szerint minden jog Leitmotiv ja a faji törvényszerű

ség (Rassengesetz). A büntetőjog, a büntetésalkalmazás célja a faj megóvásra életére veszélyt jelentő elltajzásokkal szemben, oly a faji tisztaságra veszélyes egyének kiközösítése által, akik cselekvőségükkel közellenes hajlnadóságukat elárulták. A bünözés legfőbb faktora a tettes öröklött, bünöző hajlamossága, lényegileg tehát faji alsóbbértékűsége, abnormitása mely őt a bünözésre determinálja. Az exogén tényezők, a milieu behatását Nicolai szinte teljesen tagadásba veszi, a gazdasági helyzet bünrevívó jelentőségét sem fogadja el. Az indeterminizmust mereven elutasítja, azt nem-árja, keleti tannak bélyegzi. A kauzalitás örök törvényét nem töri át az egyén akarati szabadsága.

A tettes szerinte tulajdonképen „nem tehet” kriminális hajlamosságáért (Veranlagung), erkölcsi felelősségről, bünhódésről tehát nem lehet szó; a felelősség egyedüli alapja, hogy ő az átöröklött kriminális hajlam hordozója (Träger) Nicolai az elkövetett cselekményre nem helyez súlyt, csak a tettest látja, akit a faj érdekében a közösségből ki kell küszöbölni, a többiektől külön választani, eliminálni. A büntetés nem más mint: *Typensonderung*, Rosenbergnél: „Aussonderung fremder Typen und artfremden Wesens”. Eszerint a büntetőjog a fajvédelem részévé válik, az *eugenikai* szelekció eszköze.

A Nicolai-féle irány, mely szükségkép a bünösség fogalmának elvetésére kell, hogy vezessen, a büntető jognak forradalmi átalakulását jelenti. Habár más úton, de ugyanoda jut, ahová a bünösség és büntetés fogalmait tagadó szovjet büntető jog. Nicolai és Rosenberg csupán a kapitalista elnyomás és kizsákmányolás exogén faktorának determináló hatását a faji abnormitás determinációjával cserélik fel. Beszámítható és beszámíthatatlan egyén közt aszerint alapvető különbség nem tehető, egyként alá kell őket vetni tnegiflpln kiküszöbölni el járásnak.

Kétségtelen, hogy a jelzett irány közeláll *Ferri* és iskolája szélsőséges radikalizmusaihoz. Az inkább baloldali irányú v. *Hentig* professzor is úgy 1913-ban megjelent „Straf recht und Auslese”, mint 1932nben megjelent „Die Strafe” c. művében sok tekintetben rokon értelmét adja a büntetésnek. A különbség lényegileg csak az, hogy Nicolai az ősgermán, északi (nordisch) büntetőjogban véli felfedezni teóriája alapjait. A jogtörténeti kutatások azonban nem teszik kétségtelenné, hogy a germán törzsi jog „az erkölcsi felelősség eszméjét nem ismerve” csupán önvédelemből közösisítette ki az elfajultnak (Entarteter) tekintett bünözőt, aki a fajközösségből kiütközött Ezzel szemben Nicolai elhomályosítja a germánpogi felelősségvállalás eszméjét.

A faji szemlélet vázolt túlzása ezideieng nem vált úrrá a német büntetőjogon, a törvény előtti egyenlőség absztrakt eszméjét, – amellyel összeegyeztethetetlen – nem kezdte ki. Idejekorán felismerte pl. Gemmingen (Strafrecht im Geiste Adolf Hit-

lers. 1933.) e szemlélet bipolaritását a fent ismertetett ethizáló törekvésekkel szemben. Nicolainak az akaratszabadság, s a milieulhatás elleni támadásai igen egyoldalúak s azokban nyilvánvaló visszahajlás észlelhető a letűntnek hirdetett XIX. század legprimitívebb *naturalista pozitívizmusa* felé.

A Nicolai-féle irány győzelme a német büntetőjog évszázados szellemi irányának gyökeres letiprását eredményezné: merev radikalizmusa nem szolgálhat egyedüli krimináleiológiai megalapozásául a nemzeti-szocialista büntetőjog neo-konzervatív irányzatának, a kriminálbiológiai iskola feltámasztása nem felel meg a legmodernebb német büntetőjogi írók túlnyomó többsége álláspontjának. – Az átöröklés kriminológiai jelentőségének az eddiginél világosabb felismerése, a büntetett vizsgálatának kiterjesztése a pszichológián kívül az anthropologia és örökléstan területére, a bűnözők egyrészében felismerhető faji degeneráció, alacsonyrendűség kellő figyelembevételével és az ellene való prevenció eszközeinek kidolgozása: mint egy szempont a sok közül, mindenesetre termékeny vizsgálati eredményekre vezethet, mint ezt különösen az északamerikai kriminológusok munkássága is bizonyítja. Ennél tovább menni azonban veszélyes túlzásokra vezet.

5. A német büntető jogalkotás az 1933. évben.

Vessünk ezután egy pillantást a nemzeti-szocialista büntető törvényalkotás eddigi eredményeire, az idej esztendőben, természetesen csak a legfontosabb szabályokra térve ki. Nem lehet foglalkoznunk azokkal, a hatalomátvétellel kapcsolatos, – alapjában átmenetinek tekinthető – s elsősorban közigazgatási, politikai rendészeti intézkedések taglalásával sem, melyek közül kiemelkedik az államrendre veszélyes, felforgató szervezetekbe taortozó egyéneknek határozatlan időre való biztonsági őrizetbe vétele (Schutzhaft), illetve munkástáborokba (Konzentrationslager) való szállítása; e büntetőjogilag aggályosnak minősülő intézkedés – bár erőteljes prevenciót jelent az állam védelme szempontjából – a személyes szabadságjog törvényes tiszteletével normális politikai és szociális helyzetben aligha egyeztethető össze, ezért örvendetes, hogy – hír szerint – máris megindult az ilykép, túlnyomóan politikai okokból preventív őrizetbe vitt egyének egyrészének szabadlábra helyezése, illetve az internáló táborok fokozatos megszüntetése.

A büntetőtörvényalkotás normális törvényes útja pártpolitikai okoknál fogva már az 1932. esztendőben járhatatlanná vált. Az időközi kormányok, nem rendelkezve megfelelő parlamenti többséggel, a birodalmi gyűlés kikapcsolásával, felhatalmazáson alapuló szükségrendeleti úton (Notverordnung) alkották meg

azon – törvénnyel egyenértékű – büntetőjogi tartalmú jogszabályait, melyeknek legfőbb, szinte kizárólagos célja a belső politikai és társadalmi béke biztosítása politikai terrorakciókkal, az alkotmányos szabadságjogokkal való visszaélésekkel szemben. A weimari alkotmány 48. cikkében nyújtott számos birodalmi elnöki rendelet mind az állami tekintély és az alkotmány oltalmát célozta és szigorú büntetésekkel igyekezett megtorolni minden államellenes szövetkezést, fegyverrel elkövetett bűncselekményt. A gyülekezési és egyesületi jog, a sajtószabadság stb. alkotmánybiztosította keretei lényeges korlátozásait szenvedtek.

A Hitler-kormány első törvény erejű „rendelete a német nép védelméről” (1933. febr. 4.) hasonlóképp a gyülekezési és sajtószabadság korlátozását tartalmazta; a birodalmi gyűlés felgyűjtása nyomán előállott súlyos politikai helyzetben (1933. febr. 28.) kifejezetten a kommunista veszedelemnek az államról való elhárítására rendelt ki (mely már a weimari alkotmánynak a legfontosabb szabadságjogokat „garantáló” rendelkezéseit átmenetileg teljesen hatályon kívül helyezte) az azokba való mindenemű hatósági beavatkozást törvényesített. E rendelet 5. §-a a súlyosabb államelleni és közveszélyű deliktumok egész sorára halálbüntetés kiszabását írja elő, mely bizonyos esetekben élet-hossziglani, illetve 15 évig terjedhető fegyházra változtatható. Ugyane napról kelt másik rendelet „a német nép elleni árulásról és a felségsértő mozgalmakról” szól és a hűtlenség és katonai titkok elárulásának büntetési tételeit emeli fel, szinte minden súlyosabb esetben halálbüntetés kiszabását téve lehetővé.

A márciusi választások után (mára 21.) két újabb szükségrendelet jelent meg, egyik „A nemzeti kormány elleni orvátadások elhárításáról”, a másik a különbiróságok (Somdergerichte) alakításáról. Az előbbi rendelet súlyos büntetés alá vonta a rohamcsapatok és hasonló szervezetek egyenruhájának jogtalan viselését, jelvényének hordását, továbbá ily egyenruha vagy jelvény illetéktelen használata során bűncselekmény elkövetését; a büntetés legsúlyosabb esetekben halál is lehet, ha a tettes a személy vagy vagyon elleni bűncselekményt azért követte el, hogy a közönség körében rémületet keltsen vagy külpolitikai nehézségeket idézzon elő.

A politikai erőszakosságok elhárításáról szóló ápr. 4. rendelet ismét a halálbüntetés vagy életfogytiglani fegyház bevezetéséről szól, előírva azt a robbanószerekkel elkövetett bűncselekmények és bizonyos egyéb közveszélyű cselekménytényálladékok főbb esetére. – A május 19. rendelet a nemzeti újjászületés, a német állam és a „német történelem jelképeinek” nyújtott határozabb oltalmat.

Jelentősebb mindezeknél a büntetőjogi rendelkezések módosításáról szóló 1933. május 26-i törvény (életbelépett jún. 1-én),

mely a Btk több §-át változtatja meg. Az általános rész köréből megemlíthető a várfogság (Festungshaft) alkalmazásának *megszorítása*, melynek feltétele, hogy az illető cselekmény ne a nép jóléte ellen követessék el s a tettest kizárólag tiszteletreméltó indítékok vezessék; ugyane custodia honesta alkalmazását több büncselekmény esetén a jövőben fogházbüntetés váltja fel.

Az egyes deliktumtényálladékok közül kiemelhető az állatkínzás szigorú büntetése, a diákpárbajok büntetlensége, a gyermekek, fiatalkorúak és gyámoltalan egyének durva bántalmazásának és rosszakaratú elhanyagolásának megtorlása.

Lényeges a Btk új 226. a. §-a, mely szerint a sértett beleegyezésével végrehajtott testi sértés csak akkor tekinthető jogellenes cselekménynek, ha az a beleegyezés ellenére is a jóerkölcsökbe ütközik. A volenti non fit iniuria individualisztikus elve tehát nem nyert elismerést, viszont megtéetett az első lépés a terméketlenítés *eugenikai* célból való véghezvitelének büntetlensége felé.

A legjelentősebb módosítást & Btk-nek a hűtlen kezeléstről szóló 266- § új szövegezése adja, célja az eredeti szöveg túlzó kazuisztikája és szűk tényálladéka által tarthatatlanná vált helyzetten segíteni s módot nyújtani a „*Schichertum und Korruption*” elleni harc hathatós felvételére (így a törvény kodifikátora, Schäfer, D. J. Z. 1933. S. 795), a gazdasági élet megtisztítására s a liberális nemtörődomséggel szemben a Treu und Glauben fokozottabb érvényrejtetésére. Az új szövegezés némileg az 1930. Entwurf 348. §-ára emlékeztet, de annál jóval átfogóbb s generál-klauzula helyett konkretizál – anélkül azonban, hogy a taxaicó hibájába esnék. 10 évig térj. fegyház a büntetés, ha a cselekmény a nép javát sértette, vagy különös fondorlattal követtetett el. – A törvény a továbbiakban egyes gazdaságjogi büntetőszankciók tételeit emeli fel.

A Btk e novelláris módosításai után több új törvény keletkezett – természetesen a parlamentáris út kikapcsolásával, – melyek büntetőjogi jelentőséggel is bírnak, közülük csupán az okt. 5. sajtótörvényt említjük meg.

Az egyes államok sajátlagos szabályalkotásai közül, mint legfontosabbat, kiemeljük az aug. 1. *porosz* büntetésvégrehajtási rendeletet, mely elsőnek valósítja meg a nemzeti szocialista büntetéstán fent már körvonalazott alapelveit és céljait.

A német Btk. reformja és a legújabb tervezet kritikai ismertetése.

DR. RÁCZ GYÖRGY.

1. A német büntetőjogi reform.
2. Az 1933. nov. 24. törvény a szokásos büntettek ellen.
3. A porosz igazságügyminiszteri btk.-tervezetről általában.
4. Különös részének ismertetése.
5. Általános részének ismertetése.
6. összefoglalás, értékelés és bírálat.

1. Az új nemzeti szocialista állam erősen hangsúlyozza *jogállami* voltát, habár ezt nem is a letűnt liberalizmus értelmezésében veszi. A jogrendszer *egészének* átfogó és gyökeres reformja, egyes ágazatainak teljesen vagy részlegesen végrehajtandó kodifikációja: a birodalmi kormány *aktuális* programjába felvétel nyert. Az általános kodifikációs programma középpontjában – az új birodalom alkotmányának sürgős kidolgozása ímeüett – *kétségekívül a Btk.-reformja* áll. Mi sem természetesebb ennél, hisz az új, „totális” államszemlélet, az egyén és köz relációja súlypontjának gyökeres átfordulása: elsősorban épen a büntetőjog eszmevilágára és célkitűzéseire hat a legdöntöbben. Az új Btk. bevallottan a politika jegyében fog megszületni, s ez a politika egy lesz az uralomra került nemzeti szocialista programmal!

Hogy Bismarck Birodalmának Btk-e átfogó reformra szorult, azt már a század elején hivatalos és tudományos körök egyaránt felismerték. A megindult büntetőjogi reform egy negyedszázadon át az értékesebbnél értékesebb javaslatok éta tervezetek egész sorát termetté s a német jogirodalom páratlanul fényes virágzására vezetett. Ha a német Btk. megalkotását a világnézeti ellentétek, a parlamentáris úton való kodifikációval járó pártpolitikai harcok meg is akadályozták: az utolsó évtizedek európai büntetőjogalkotására a német jogászság impozáns munkássága letagadhatatlanul erős behatást gyakorolt.

A jogászi *részletmunka* ez évtizedes eredményeinek, az utolsó tervezetek modern kriminálpolitikai követeleseinek pusztán világnézeti okokból való *teljes* megsemmisítése – a szellemi értékekkel való oly pazarlásnak volna minősíthető, mely nyilvánvalóan az új kódex megalkotóitól is távol áll. De a javaslatok a maguk *egészében*, liberális-szociális alapeszméikben, individualisztikus célkitűzéseikben ma már menthetetlenül letűnteknek tekinthetők. Angyal professzor úr öméltsága nagybecsű előadása-

ban ismertette azokat a súlyos vádakát, melyek a nemzeti szocialista – vagy azzal rokonszenvező – irodalom legmodernebb képviselői részéről az elmúlt német büntetőjogi eszmevilág ellen elhangzottak. Ami az 1925., illetve 1927. évi javaslatokban liberális vagy individualisztikus irányzatot szolgált, a jövő Btk-ében helyet nem foglalhat; ami azonban azok – különösen az 1925. évi – *szociális* tartalmi elemeit illeti, azok, módosított formában bár, de megvalósulást nyerhetnek.

A német Btk. elkészültével a közeli jövőben, alighanem *már a jövő esztendőben* számolni kell. Az alapjául szolgáló *egységes* politikai, szociális és gazdasági világnézet a Jog kidolgozás munkáját meglehetősen megkönnyíti. A weimari birodalom liberális-szociális kétlakiságából támadt kompromisszumok szükségé és a velejáró nehézségek eltűntek. A parlament – amelynek ma már különben is csak nemzeti szocialista, kormánytámogató tagjai vannak – a törvényalkotás munkájában *ténylegesen nem* részesedik s így a megfelelő többségi szavazat megszerzésére törekvés – mely a régebbi tervezetek szerkesztőit állandóan nyomástól befolyásolta – tárgyalanná vált.

A jogikodifikáció előkészítő munkálatai serényen folynak. A birodalmi kancellár a bajor igazságügyminisztert, dr. Frank H-t ennek irányításával *külön* megbízta, őt Reichsjutzizkommisarrá nevezte ki. Utóbbi mindenekelőtt megalakította az egyes előkészítő bizottságokat is a büntetőjogi bizottság élére – saját helyetteseként – Kerti porosz igazságügyminisztert és dr. Freisler porosz igazságügyi miniszteri államtitkárt nevezte ki. A jogkodikáció előkészítésével megbízott igazságügyi bizottság a birodalmi igazságügyminisztertől független szerv, vezetője – aki egyben a nemzeti szocialista *párt* jogi osztályának birodalmi vezetője is – kizárólag és közvetlenül a kancellárnak van alárendelve. Természetes azonban, hogy a birodalmi igazságügyminisztérium hatásköre is megmaradt, egyfelől mint legfelső igazságügyi hatóságé, másfelől mint egyes törvények alkotását előkészítő szervé. Egyáltalán a merev hatásköri szétválasztás *nem* történt meg. 1933. évi nov. hó elején összeült az egységes Btk-kodifikáló bizottság, elnöke: a birodalmi igazságügyminiszter. helyettese Frank és Kerrl, tagjai közt szerepelnek: Dahm, Klee, Kohlrausch, Mezger és Nagler professzorok.

2. Ez magyarázza azt a körülményt, hogy a Btk. *reformját* mintegy *anticipáló* törvényjavaslatot „a szokásos büntetésekké” ellen és a biztonsági és javító intézkedésekről (Gesetz gegen gefährliche Gewohnheitsverbrecher und über Massregeln der Sicherung und Besserung) dr. Gürtner birod. igazságügymin. nyujtotta és azt a birodalmi kormány ez év november hó 24-én fogadta el és – felhatalmazása alapján – *törvényként* hirdette ki. Szövege nov. (hó végén jelent meg a törvénytárban, a részletes

miniszteri indokolást pedig ugyanakkor a Deutscher Reichsanzeiger und Preussischer Staatsanzeiger közölte.

Míg az utóbbi hónapok büntetőjogi tartalmú rendeleteinek és törvényeinek jórésze – mint láttuk – egyfelől inkább átmeneti jellegű, másfelől csak kisebb jelentőségű módosításokat tartalmazott, addig e törvény egy évtizedes kriminal politikai harc egész területkörét felöleli és mint az előkészítés alatt álló Btk.-reformjának előzetesen megvalósított integráns része kíván szerepelni.

A szokásos bűnözők (Gewohnheitsverbrecher) – szemben az alkalmi büntetésekkel – a visszaeső bűnözők legveszélyesebb csoportját alkották, bűnözésre vivő meggyökeredett hajlamuk szinte ellenállhatatlan erővel sodorja őket a bűn felé, mely valóban „hivatásukká” vált. Kriminalitsukat találóan nevezte Liszt krónikusnak. Legutóbb (1926-ban) Robert Heindl „Der Berufs Verbrecher” c. hatalmas művében mutatta be e bűnözők teljes krimináltipológiai képét és az ellenük folyó nemzetközi kriminálpolitikai harc fegyvertárát. Bárha a legkülönbözőbb deliktumok elkövetésével foglalkoznak, túlnyomórészen mégis nagyon elleni bűncselekmények tettesei, ezekből biztosítva maguknak szinte állandó munkanélküli jövedelem-forrást. Legnagyobb részük tolvaj, betörő, csaló és orgazda, csaiak kisebb részben zsaroló, szexuális bűnöző és gyilkos.

A legújabb német büntetőtörvényalkotás bátorságára és energiájára vall, hogy éppen a legsúlyosabb kriminálpolitikai probléma megoldására vállalkozott: a társadalom megszabadítására a legveszélyesebb bűnöző típusoktól. – a magyar törvény találó kifejezése szerint: *megrögzött büntetésektől*. Kétségtelen, hogy ha ezek számban nem túlnagy csapatától meg lehetne szabadítani – lehetőleg véglegesen – a békés társadalom életét, ez a súlyosabb bűncselekmények elkövetési statisztikájának igen jelentős apadását, az igazságszolgáltatási és rendészeti hatóságok nagymérvű tehermentesítését és a közbiztonság színvonalának erős emelkedését eredményezné. Az alkalmi bűnözők, a kissúlyú deliktumoknak inkább exogén tényezők, nyomor, elhanyagoltság stb. hatása alatt elbukó szerencsétlen tettesei a gondatlanságból vagy felindulás hatása alatt bűnözők – habár valamely formában kriminális elbánást ezek is igényelnek – de mivel nem öltötték magukra a bűnöző *pszichológiailag és szociológiailag karakterisztikus típusát*: a szabad társadalomba való visszabocsátásuktól várható közveszély-indikáció *minimális vagy nulla*. Ezzel szemben a súlyos jogsértések hivatásszerű, szokásos elkövetőinek rövidebb-hosszabb szabadságelvonás után – melynek hatástalansága nagyon is nyilvánvaló – szabadlábra helyezése és a társadalomra való reá szabadtítása – a kriminálstatisztika tanúsága szerint – *túlnyomó részben szinte a bizo-*

nyosságig menő valószínűségét nyújtja kriminális hajlamuk úrrá válásának s újabb bűncselekmények elkövetésének. Ennek ölhett kézzel való bevárása nem más, mint a társadalom elsőrangú önvédelmi feladatának megbocsáthatatlan elhanyagolása, a (jogrend részéről pedig súlyos kötelességmulasztás a társadalommal szemben.

Az ismertető 1933. nov. 24-i német, törvény az állani, a népközösség *feltétlen elsőbrendűségének* elvién épül s a közötségnek a bűnözők elleni harcát kívánja különösen szigorúvá és hatályossá tenni, *elsősorban a közveszélyes, megrögzött bűnözőkkel szemben alkalmazott biztonsági rendszabályok bevezetésével.*

A biztonsági intézkedések kisebb- vagy nagyobb mérvű bevezetése szinte minden újabban keletkezett modern büntetőkódexben megtalálható. Eltekintve az 1926. évi szovjetorosz Btk.-tól, mely névlegesen büntetéseket immár nem is ismer, csak a szociális védelmi intézkedések különböző fajait, – kiemelendő az 1931. évi olasz Codice Penale általános részének nyolcadik címében (foglalt mintaszerű rendszerbe foglalása a biztonsági intézkedéseknek (Misure amministrative di sicurezza); hasonlóképpen az 1932. évi lengyel kódex azonos tartalmú 12. rejezete.

Az új német törvény egy általános modern kriminálpolitikai fejlődés követelményeinek kíván megfelelni; sok tekintetben az előző – 1925. és 1927. évi – német javaslatok folytató jak ént szerepel, midőn a biztonsági és nevelő intézkedések összesen hét nemét kodifikálja, azokat az egyes büntetési nemek *mellett*, azokkal *párhuzamosan* rendeli alkalmazni. (Mezger elnevezése szerinti Zweispurigkeit).

A „biztonsági és javító rendszabályok” kifejezés (Massregeln der Sicherung und Besserung) egyszerű átvétel a régebbi német javaslatokból (az 1927. Entwurf, ált. nesz 8. fejezet címe) s nehezen egyeztethető össze a nemzeti szocialista büntetőjog kriminálpedagógiai szkepticizmusával, mely a büntettesek nevelhetőségének eszméjét liberális naivitásnak és álhúmanus enyhesegre vezető téveszmének minősíti. De ezenfelül az említett kifejezés, illetve cím *nem is fedi a tartalmat*, mivel abban lényegileg csak biztonsági és gyógyító intézkedések bevezetéséről van szó.

A törvény által előírt biztonsági és javító, helyesebben gyógyító intézkedések szabályozásának jórésze némileg módosított formában való – de több helyütt szó szerinti – *átvétel a megelőző Btk.-javaslatból.* A gyógyintézetbe, az iszákosokat gyógyító vagy elvonó-intézetbe utalás, a dologházba utalás, a külföldiek kiutasítása, végül a biztonsági őrizetbentartás (Sicherungsverwahrung) *nem új*, azok mikénti szabályozása jórészt egyezik az előbbi javaslatéval, ismertetésük tehát e helyütt felesleges. Részletesen csupán a legutóbb említett jogintézményről kívánok szó-

lani, mivel annak szabályozása jelentősen eltér az utolsó javaslatétól.

A biztonsági őrizet kiszabását a büntetés *mellett* a törvény *imperative* előírja, ha „a közbiztonság érdeke azt követeli.” Kiszabásának csak közveszélyes szokásszerű büntetessel széniben van helye. Az első artikulus értelmében ez alatt oly egyén értendő, aki megelőzőleg *két ízben* büntetést vagy szándékosan elkövetett vétségért (halálra, fegyházra vagy *legalább hathavi fegyházra* ítéltetett, most újra szándékos bűncselekményt követett el és ezért szabadságvesztésbüntetésre ítélték; további feltétel, hogy cselekményeinek együttes mérlegelése arra engedjen következtetni, hogy elkövetőjük közveszélyes, megrögzött büntetett.

Ily egyénnel szemben a törvény mindenekelőtt *büntetés-súlyosbbitást* ír elő, azaz cselekményeiket a törvény mintegy „*felminősíti*”. Ez annyit jelent, hogy az újonnan elkövetett cselekmény büntetése büntett esetén 15 évig terjedhető fegyház, vétség esetében pedig öt évig terjedhető fegyház. De a törvény nem ragaszkodik minden esetben ahhoz, hogy a tettes előbbi cselekményekért el lett légyen ítéelve, szóval visszaeső legyen. Elképzelhető ugyanis, hogy a *különösen ügyes és ravasz bűnözőknek si került kikerülniük* az igazságszolgáltatás sújtó karját, mégis közveszélyes és megrögzött bűnözőtípusoknak tekintendők. Ezért közveszélyes szokásszerű büntetett az is, akit *egyidejűleg* vonnak felelősségre *három* szándékos bűncselekmény elkövetésért. Ez esetben bármely cselekmény büntetésének szigorítására a fenti kereteik szolgálnak. A bűncselekmények neveinek vagy súlyának közelebbi meghatározása hiányzik, azaz tehát *csekély súlyú deliktumok is a megfelelő feltételek fennforgása esetén alapul szolgálhatnak a közveszélyesség és megrögzöttség megállapításának* és ezzel kapcsolatosan a büntetés szigorításának, valamint a biztonsági őrizetbe utalásnak.

Csupán bizonyos időbeli korlátok veendő figyelembe. Az előző elítélés *nem bír* jelentőséggel, ha annak jogerőre emelkedése és az újabb bűncselekmény elkövetése közt több mint öt év eltelt. nem számítva be ebbe azt az időt, amit az elítélt szabadságvesztésbüntetés vagy biztonsági rendszabály végrehajtására szolgáló intézetben töltött. A külföldön, történi elítélés a belföldivel *egyértékű*, felételezve. hogy az elítélés alapjául szolgált, cselekmény *német jog szerint is büntett vagy szándékosan elkövetett vétség*.

A törvény az akár kissúlyú bűncselekményeik közveszélyes tetteire kiszabható igen magas büntetési tételek mellett előírja *a határozatlan ideig tartó ártalmatlanná tételt szolgáló biztonsági őrizetbe vételt*, melynek egyetlen feltétele, hogy azt a közbiztonság érdeke megkövetelje. A büntetéseknél a társas életből való kiküszöbölése mindaddig tart, amíg csak a biztonsági szabály

kitűzött célját el nem érte, *az időtartam felső határa megszabva nincs, az tehát életfogytiglan is tarthat.* A bíróság azonban kötelezve van legalább *háromévenként* vizsgálat tárgyává tenni, vajjon a beutalás célját elérte-e vagy sem. Előbbi esetben feltételes szabadlábra helyezés elrendelésének van helye. Ezzel egyidejűleg, de később is, a bíróság különböző kötelezettséget róhat az elítéltre. A szabadlábrahelyezés az elévülési időn belül *bármikor* visszavonható, ha a bíróság az elítélt magaviselete alapján úgy találja, hogy a biztonsági intézkedés célja az újólagos beutalást teszi szükségessé.

Amint látni, az ismertetett jogintézmény módosított formában más jogrendszerekben is megtalálható. A törvény indokolása különösen az angol jogra hivatkozik; a sok tekintetben rokon – bárha *alkalmazási körében szűkebb* – magyar jogintézményt, a II. Büntetőnovella által bevezetett szigorított dologházi őrizetet azonban *nem* említi, – amiin egyébként nem csodálkozhatik az, aki tudja, hogy e kiválóan sikerült, nemzetközi horderejű törvényalkotásunk *még a német jogászvilág előtt is jórészt rejtve maradt.* Sajnálattal tapasztaltam magam is, hogy például a berlini lés bécsi egyetemek – egyébként nagyhírű büntetőjogászprofesszorai – e törvényünknek még létezéséről sem tudtak, s annak részleteiről nagy érdeklődéssel szereztek tudomást.

A foglalkozás gyakorlásától való eltiltásról nem szólva, a törvény *legfontosabb, teljesen újszerű biztonsági intézkedése,* mely egyben kifejezetten gyógyintézkedésnek is tekinthető: *a kasztráció* vagy herélés. A törvény az Entmannung kifejezést használja, ami nyilván utalás arra, hogy az említett operatív beavatkozás, mint biztonsági intézkedés *kizárólag* a férfinemhez tartozó büntetéseikkel szemben alkalmazható, tehát a petefészekiirtás (ovariotomia) a törvény alapján el nem rendelhető.

A kényszerkasztráció foganatosításának biztonsági intézkedésként való kiszabása csak meghatározott *szűk keretek* közt foghat helyt. Az ítélelhozatalkor 21 életévet betöltött egyénnel szemben mondható ki, ha azt erőszakos nemi közösülés, szemérem elleni erőszak, megfertőztetés, gyermekkel elkövetett fajtalanság, végül nemi ösztönének izgatása vagy kielégítése végett elkövetett fajtalan cselekmény általi botrányokozás vagy testi sérítés büntetéért vagy vétségéért *legalább hathavi szabadságvesztésbüntetésre ítélik és hasonló cselekményért egy ízben már büntetve volt.* Úgy szintén akkor is, ha a fent felsorolt cselekmények közül kettőért egyidejűleg, legalább egyesztendei szabadságvesztésre ítéltetik. Szükséges azonban mindkét esetben, hogy a bíróság a cselekmények együttes mérlegeléséből megállapítsa, hogy *a tettes közveszélyes szexuális bűnöző.* Ez utóbbi feltétel megállapítása *nélkül* is kasztrálhatók azonban a gyilkosságért vagy em-

berölésért elítéltek, ha tettüket nemi ösztönük izgatása vagy ki-
elégítése céljából követték el.

A törvény tehát a kéjgyilkosok, szadistáik, exhibicionisták és
a súlyosabb szemérem elleni bűntettek elkövetőinek kasztrálása!
teszi lehetővé, – *anélkül* azonban, hogy azt imperatívve előírná.

A herélés vagy kasztráció *lényegesen* különbözik a pusztá
terméketlenítéstől, a *sterilizációtól*. Míg utóbbi pusztán a nemző
képesség, elvesztését idézi] elő, az impotencia coeundi beállása nél-
kül, addig a kasztráció a szervezet – és egyben a psziché –
egészére kiiható *súlyos* változásokat előidéző operatív beavatko-
kás. A férfi nemi mirigyek, heréinek eltávolítása nemcsak a
nemzőképesség teljes elvesztésével jár, hanem közösülési képte-
lenségre, a másodlagos nemi bélyegek ki nem alakulására, illetve
részleges visszafejlődésére esetleg a szervezet anyagforgalmi zava-
raira vezethet. A libido *többnyire* teljesen elenyészik s nyomán
pszichikai zavarok léphetnek fel.

A törvény a *kényszerkasztrációt* nem mint büntetést vezeti
be, hanem mint fakultatíve elrendellhető biztonsági és gyógyító
rendszerbályt. Az orvostudományi irodalom is elismeri, hogy bi-
zonyos elfajult vagy abnormális sexualitását egyénnel szemben
semmilyen visszatarító erő alkalmazása nem járhat sikerrel, nemi
ösztöntúltengésük megfékezésére, mint *ultima ratio* csak a kasz-
trálás áll rendelkezésre, mely nemcsak a potencia, de a libido el-
tűnését és tehát *sexuális bűncselekmények* elkövethetőségét ki-
zárja. Előfordult már eddig is, hogy egyes paciensek önmaguk
testi és lelki nyugalmi állapota érdekében hasonló operatív be-
avatkozást maguk kértek, s az beleegyezésükkel végre is (hajta-
tott. Viszont a társadalom biztonsága, a *sexuális bűnözés* megfé-
kezése érdekében eddig csak szórványos törvényhozási intézke-
désekkel találkozunk. Így egyes északamerikai államokban (Ka-
lifornia, Nebraska, Washington) áll fenn, de csak aránylag kis-
számú egyén (a jelentések szerint 150-200) heréléséről van szó.
Európában az 1929. évi dán törvény a kasztrációt csak az ope-
rálandó beleegyezésével ismeri el.

Az ismertett törvény *mérsékelt* és *megfontolt* álláspontja,
mely bár az egyéni érdekszempontok *feltétlen háttérbeszorulását*
hirdeti, a közbiztonság és társadalmi önvédelem magasabb érdeke
előtt, – *határozott bizonyíték amellet*, hogy a fejlődőben lévő
német büntetői jog a maga nemzeti-szocialista eszmevilágát sike-
resen tudja párosítani a legmodernebb kriminálpolitikai követel-
ményekkel, – *anélkül*, hogy elfogadná az Angyal öméltsága
által előbb ismertett *radikális* Nicolai-Rosenberg-féle irány
determinista alapokon nyugvó s a faji értéktelenség *kauzális tör-
vényén* épülő egyoldalú krimimáetiológiáját. Ezek szükségyszerű
következménye természetesen az *összes súlyosabb bűnözők* ter-
méketlenítése, sterilizációja volna. Ha a kriminalitás: *az utódokra*

átszármazó elfajulás szükségszerű következménye, úgy a bűnözők egyrészének *kiirtása*, másrészének pedig a szaporodásban való *megakadályozása*, a büntetőjog legfőbb feladata.

Az új törvény ezzel szemben csak egy kisszámú büntettescsoport speciálpreventív célú kasztrálását vezeti be, s az 1933. évi július hó 14. Gesetz zur Verhütung erbkranken Nachwuchses (életbelép 1934. jan. 1-én) egyelőre szintén *nem* ismeri a bűnözők sterilizálását. Ez utóbbi törvény csak meghatározott örökölhető betegségben szenvedő egyéneik (elmebaj, veleszületett elmeegyengeség, epilepszia, született vakság, súlyos alkoholizmus stb.) szigorú feltételekhez és *bírósági eljárás lefolytatásához* fűzött természetlenítését vezeti be s tisztán az eugénika, nem pedig a kriminálpolitika körébe vág. Természetes, hogy a faj tisztaságának, közegészségügyi színvonalának várható emelkedése évek múltán közvetve a bűnözés fokozatos csökkenésére fog vezetni. A jövő esztendőitől kezdve a Német Birodalomban megindul Több százezer örökölhető betegségben szenvedő egyén sterilizációja s ezzel megszorodik azon államok sora, melyek az eugénika politikamentes, *szociális* jelentőségét, az államra váró *sorsdöntő* szerep betöltésének fontosságát felismerték. Kezdve az északamerikai Indiana államtól, mely már 1907-ben törvényesítette a sterilizációt,¹ ismeri azt pl. Waadt-canton 1928. évi, Dánia 1929. évi törvénye; a norvég javaslat 1932-ből, a svéd pedig 1933-ból származik. Jellemző, hogy míg különösen az angol-szász jogászvilág és közvélemény az egész emberiség jövőjére nézve oly sorsdöntő *eugénika* problémái iránt nagy megértést mutat, a francia, de az olasz jogászok is azt egyértelműen a *leghatározottabban visszautasítják*.

Visszatérve az 1933. nov. 24. német törvény egyéb rendelkezéseinek ismertetésére, azok nagyobbára a biztonsági intézkedéseknek a Btk rendszerébe való beillesztésével kapcsolatban szükségessé vált *módosításokat* és *kiegészítéseket* tartalmazzák. Az általános rész köréből kiemelendő, hogy a Btk-nek a beszámíthatatlanságot szabályozó 51. §-a új szövegezésében *nem a szabad akarati elhatározásra helyezi a súlyt*, hanem a cselekmény meg nem engedett voltának *belátására*, respektive az ennek megfelelő *cselekvésre való képesség hiányára*; korlátozott beszámítási képességgel bíró egyén cselekményének büntetésére a kísérletre vonatkozó büntetési létnek nyerne alkalmazást.

¹ Továbbá: California, Connecticut (1909), Iowa, Nevada (1911), Nebraska (1915) stb.; a legújabb sterilizációs törvény Washington államé (1929.) Az idevonatkozó gazdag amerikai irodalomból 'kiemelkedik: L. Stoddard: The revolt against Civilization 1922. (magyar ford. Horváth Dánieltől); H. H. Laughlin: Eugenic Sterilization. 1922.; J. H. Landmann: Human Sterilization. 1932. E. S. Gosney and P. Popenoe: Sterilization for human Betterment. 1929.

A különös rész körébe vágó módosítások főleg a büntetés *energikus szigorítását* célozzák. Feltétlenül helyeselhető a kitarított férfiak (Zuhälter) legszigorúbb büntetés alá vonásának lehetővé tétele: a Btk. 181. §-a eddigi alacsony fogházbüntetési tétele helyett ezentúl a büntetés *5 évig terjedhető fegyház*. A Nemzetek Szövetségének büntetőjogi érdekű tevékenysége során is megindult az ily közveszélyes egyének elleni nemzetközi büntetőjogi küzdelem előkészítése. Hazai jogunk megfelelő kiépítése azonban úgy látszik a prostitúció kérdésének megoldatlanságára és a reglementáció rendszerére való hivatkozással egyelőre késik. Holott ez egyének nemcsak a kerítés, nemzetközi leánykereskedelem legügyesebb ágensei, hanem a legkülönbözőbb súlyos kriminalitások televény forrásai.

Nagy gyakorlati jelentőséggel bír, s különösen a rendőrtudományi irodalomban elhangzott kívánalmaknak vél eleget tenni az új 245. §, mely lényegileg *egy indiciumot – bűncselekmény elkövetése nélkül* – helyez büntetés (legalább 3 (havi fogházbüntetés) alá, midőn deliktummá konstituálja a lopás, illetve betörés elkövetésére szolgáló szerszámok (tehát pl. álkulcs. feszítővas, fúrószerszám stb.) birtoklását vagy megőrzésbe adását *oly egyének* részéről, akik előzőleg lopás büntette, rablás, iparszerűen elkövetett orgazdaság stb miatt jogerősen elítéltek. – feltéve, hogy a körülményekből nyilvánvalóan *ki nem derül*, hogy az említett eszközök *nem* voltak büntetendő cselekmény elkövetésére szánva. – E konstrukció a hathatós *prevenció* céljait kívánja szolgálni s Jellemzően beletartozik a nemzeti szocialista büntetőjogban uralkodó *veszélyeztetési momentum* (Gefährdungsstraterecht) világába.

E legutóbbi §-tól eltekintve a törvény 1934. év január 1-én lép életbe. A benne foglalt biztonsági rendszabályok alkalmazására azonban, hia a közbiztonság érdeke kívánja, sor kerülhet oly egyénekkal szemben is, akik cselekményüket 1934. jan. 1. *előtt* követték el, illetve akik ez időpontban *már szabadságvesztés-büntetésük végrehajtása alatt állanak*. Kiegészítést nyert a Btk. 2. §-a is: a biztonsági intézkedések alkalmazása tekintetében *az ítélethozatal időpontja az irányadó*. – Az egyidejűleg kiadott életbeléptetési törvény főleg a bűnvádi eljárásjog és egyes melléktörvények módosítására vonatkozik.

3. A nemzeti szocialista büntetőjogalkotások ismertetése után a *büntetőtörvénytervezetek* világába vessünk egy pillantást, főbb vonásokban jellemezve annatk eddig közzétett eredményeit. A birodalmi kormány végleges Btk-tervezetének hivatalos szövege, mint már említettük, jelenleg előkészítés és megvitatás alatt áll; természetesen ennek még csak részletei nim kerültek nyilvánosságra.

Megjelent azonban az 1933. év okt hó elején Lipcsében tar-

tött nagy jogászgyűléssel egyidejűleg – *a porosz igazságügyminiszter egy előkészítő Btk-tervezete*, mely ugyan kifejezetten hangsúlyozza: a maga nem hivatalos jellegét – hiszen a birodalmi Btk megalkotása *nem* tartozik a porosz állami jogalkotás kompetenciájába –, de amelynek jelentősége *annál nagyobb, mert a legelső nemzeti szocialista büntetőjogi megnyilatkozás, mely immár a Btk anyagának egészét felöleli*, másfelől, mivel szerkesztői (Kerrl porosz igazságügyminiszter, Freister államtitkár, Klee berlini professzor és az igazságügyminisztériumba berendelt kamarabírószági tanácselnök stb.) a már említett s a birodalmigazságügyminiszter, illetve a jogkodifikációval megbízott birodalmi biztos elnöklete alatt álló kodifikációs bizottságnak is vezető tagjai.

Alig lehet tehát kétséges, hogy az ismertetendő Btk-tervezet a végleges hivatalos törvénykönyvjavaslat megalkotására igen jelentős hatást fog gyakorolni, az abban foglalt újszerű szabályozások – ha talán eltérő szövegezésben – de át fognak menni a Btk-be.

A tervezet beosztásánál mindenekelőtt szembetűnik, hogy az u. n. különös rész *megelőzi* az általános szabályokat tartalmazó részt. A modern európai Btk-ekben erre eddig nincs példa, bár az irodalornban már elhangzott ilyirányú követelés (pl. Beling részéről). Logikailag hibátlan az az elgondolás, mely szerint min-, denekelőtt annak meghatározására és ismeretére van szükség, mely cselekmények esnek büntetés alá, s melyek nem? Az u. n. különös rész nyújtja a bűnözés, mint valóságos, életnyilvánulás legkülönbözőbb, jogi formában *zárt realitásait*, – míg az általános rész osiaik *absztrakciókat* tartalmaz és szabályainak tárgya *tekinthető részben a tipikus*, különleges eset: midőn a cselekmény elkövetése nem fejeztetett be, vagy midőn azt *nem* egy tettes követte el, vagy midőn az *nem* önállóan, hanem más cselekményekkel együttesen követetett el stb. De éppen a német filozófiai gondolkodást jellemezte az absztrakciók túltengése, a generális regulák elsőségének hirdetése. Az új tervezet beosztása ezzel szemben miintegy öntudatlan *neo primitivizmusnak* tekinthető, visszatérés régi korok büntetőkönyveihez, melyek elsősorban az egyes Büntetendő cselekmények kidolgozását tartalmazták.

A tervezet indokolásában azonban mitsem tartalmaz iménti fejtegetéseinkből s csupán arra hivatkozik, hogy a jogi képzettséggel nem bíró olvasók érdekében, a könnyebb érthetőség cél-szerűségi szempontja követeli az egyes büntetendő tényálladékokkal való kezdést. E szempont nem más, mint az új büntetőjog *népiségre, népszerűsége* való törekvése, melyet különben a tervezet rövid, tömör és közérthető jogi nyezete is szolgálni kíván.

Követve a tervezet beosztását, lássuk előbb az egyes büntetendő cselekményeket. Kiépítésük a liberálisizmus individualista

és materialista beállítottságú értéklésével való *határozott szem-befordulást* mutatja; a népközösség és az állami büntetőjogi védelme, a közület erkölcsi, immaterális érdekeinek oltalma nyer elsősorban igen tágkörű, kiterjedt és részletezett kiépítést. Ezzel szemben a mullit büntetőjogainak centrumába állított egyéni érdekek, javak és jogok büntetőjogi védelmének felépítése másodlagos jelentőségűvé vált, köre némileg megszűkült és elvi alapjai is revízió alá vétettek. A bűncselekmények e két csoportja *külsőleg is élesen* elhatároltatott.

4. Hasonlóan a legtöbb új kódexhez, de különösen a fascista büntetőtörvénykönyvhöz, a legátfogóbb kiépítést az állami rend, hatalmi állás és tekintély *feltétlen biztosítása* nyerte. A legsúlyosabb és legaljasabb cselekmény megfelelően a régi germán jogfelfogásnak a *hűtlenség, a hazaárulás*, az egyesnek saját hazája iránt tartozó hűségének megszegése (Treubruch). Büntetése a súlyosabb esetekben szabályszerint: *halál!* Hűtlenségnek minősített új tényálladékok: valótlán vagy egyoldalúan ferdített tényeknek külföldön valló terjesztése azon céllal, hogy a Német Birodalom vagy valamely államának tekintélye a külföld előtt csorbítottassék. Ugyancsak hűtlenséget követ el azon német állampolgár, aki honvédelmi szempontból jelentős találmányát a külfölddel közli mielőtt még azt a német hatóságoknak felajánlotta volna. – A többi tényálladékok jórészt már ismereteseek.

A felségsértés szabályozása *eltér* a régi Btk-étől és a javaslatoktól. Nem az államfő, sem pedig az alkotmány, hanem *egész általánosan a fennálló állami, társadalmi és gazdasági rend nyer büntetőjogi oltalmat a közvetlen erőszakos megváltoztatásra irányuló támadásokkal szemben*. E jogtárgy – mely különben az állami és társadalmi rend hatályosabb védelméről szóló törvényvel a magyar jogba már több mint egy évtizede bevonult – meglehetősen *elasztikusan* értelmezhető s a bírói gyakorlatban való alkalmazásától függ, vajjon az uralkodó politikai rendszer megkövesítésére, avagy a politikai felforgatás és terror hatatos leküzdésére szolgál. – Az államterület elleni felségsértés a fentemlített tényálladék mellett a súlyos felségsértés másik nemét képezi, melyek büntetése a halál. Az enyhébb felségsértés fogalma alá a fennálló politikai, társadalmi és gazdasági rend *törvényellenes* megváltoztatására irányuló vállalkozások és előkészületi cselekmények, tiltott új politikai pártalakítás és abban „való tagság, a katonaság és rendőrség fegyelmének megbontására irányuló törekvések stb. tartoznak.

A felségsértés összes eseteiben kimondandó az állampolgárság elvesztése, súlyosabb esetekben a birodalom területéről való kiutasítással. Ezenfelüla vagyonekbozás kimondásának is helye lehet.

Nem felségsértés, hanem önálló államelleni deliktum az

államgyalázás, és rágalmazás, a hazafias himnuszok botrányos módon való előadással történő meggyalázása etc. Habár *nem* felségsértés, de büntetése eshetőleg azzal azonos – t. i. halál – a vezető politikai személyiségek (birod. elnök, birod. kancellár, miniszterek, birod. helytartók) megölésére irányuló *bármely* cselekménynek, vállalkozásnál felhívásnak szövetkezésnek, ajánlkozásnak büntette. Itt említhető, hogy hasonló maximális büntetőjogi védelmet nyertek az 1933. okt. 13. törvény (*zur Gewährung des Hechtsfriedens*) a bírák és közhivatalnokok mellett a nemzeti szocialista rohamcsapatok (S. A. SS\ és Stahlhelm), *összes tagjai* is, amennyiben a támadás szolgálati működésük miatt és politikai okokból követetett el ellenük. A büntetés halál vagy életfogytiglan tartó fegyház. E törvény mintegy *anticipálja* a nemzeti szocialista pártnak és orgánumainak az államba való teljes beolvasztását, merte azzal valló azonosulását. E folyamat – úgy amint a fasciista Itáliában megvalósult – Németországban is befejezéséhez közeledik.

A hadsereg, az államhatalom elleni támadásokról szóló, fejezetek ismert deliktumokat tartalmaznak; utóbbi körében kiemelhető a querulánsok, a hatóságokat jogtalan ós nyilván alaptalan beadványokkal és panaszokkal háborgató egyének büntetése, mely egyébként átvétel az 1793. Preussische Allgemeine Gerichtsordnungból.

A jogszolgáltatás elleni deliktumok közt szerepel a feljelentési kötelezettség elmulasztása: *általános feljelentési kötelezettség terhel mindenkit*, aki hitelt érdemlő tudomást szerez valamely súlyos bűncselekmény elkövetéséről, ha annak megelőzése vagy következményeinek legalább gyengítése még lehetséges

A párviadal szabályozása is ebben a fejezetben található, mivel az, az ősi germán felfogásra hivatkozással, mint az egyéni vagy családi becsületet *helyreállító jogintézmény* szerepel.

A párbajra való férfias kiállítás, a becsületnek akár fegyveres megvédelmezése – a tervezet indokolása szerint – évszázadok Ma mélyen gyökeredzik a német nép jogérzetében. Büntetlen tehát a fegyverforgatásban jártas férfiak között, az előírt párbajszabályoknak és becsületbírószági eljárásnak megfelelően lefolytatott párviadal. Büntetés alá valamely fél csak akkor esik, ha ellenfelét a harcban megölte, vagy szándékosan vétett a párbajszabályok ellen. Ez azonban (Zimmerl műszavával élve): Systemwidrigkeit, a veszélyeztetési büntetőjogfelfogásból a véletlen eredmény beálltához fűzött eme következmény kiütözik. Míg a párbajra való kihívás büntetlen, – a kihívás elmulasztása vagy el nem fogadása miatti nyilvános megbélyegzés már büntetettik.

Ugyancsak germán tradícióra és jogszokásra (hivatkozással a törvény értelmében vett párbajról csak akkor van szó, ha azt megengedett fegyverekkel vívják meg; ez pedig *csak kard lehet*.

Kiesik eszerint a tör- és pisztolypárbaj (és természetesen az u. n. amerikai párbaj). Holott nyilvánvalóan egyoldalú az indokolás argumentációja, mivel az utóbb említett fegyverekkel lefolytatott párbaj kimenetele ugyancsak függ a felek fegyverforgatásbani jártasságától, másfelől a kiállítás – talán még fokozottabb bátorságra vall.

A tervezet e szabályozása meglehetősen *anakronisztikus* reminiscencia a középkori bajvívásokra s aligha talál a népesség *egészeben* visszhangra. A nemzeti szocializmus osztályok és kasztok eltüntetésére, privilégiumok eltörlésére való törekvésével állig egyeztethető össze és sokmillió német ember vallási felfogásával is homlokegyenest ellenkezik. De kiesik a párviadal privilégiális büntetőjogi kezelését elvető modern büntetőjogi fejlődés irányvonalából is.

Az első főrész legnagyobb fontosságú fejezete a *faj és népesség* védelméről szól, az abban található szabályok jórészt *egyetlen európai modern Btk sem ismeri*.

Megkülönbözteti a fajárulást, a fajgyalázást és a fajveszélyeztetés büntetést, valamennyi a német faj tisztaságát kívánja büntetőjogi eszközökkel biztosítani idegen fajcsoportok vérenek beáramlásával szemben. Fajárulás (Rassenverrat), helyesebb kifejezés szerint: fajfertőzés (Rassenschande) forog fenn, ha egy német idegen vérközösséghez vagy fajhoz tartozó egyénnel közösül s ezzel a német nép faji tisztaságának megromlásához hozzájárul. A bűncselekmény akkor is megállapítandó, ha a közösülés fogamzást gátló szerek használatával ment végbe. Minősítő körülmény az idegen fajhoz tartozás fondorlatos eltitkolása vagy az e körülményben való megtévesztés. E bűncselekmény a házasság keretein belül házastársak közt elkövetve is büntetés alá eshetik.

Fajgyalázást követ el az a német fajú egyjén, aki színes fajhoz tartozóval a nyilvánosság előtt érintkezést tart fenn és szemtelenségével a német nép faji érzését durván megsérti. A tervezet indoklása felhossa azt a német nőt, aki egy négerrel nyilvános helyen táncol.

A *fajveszélyeztetés* kerettörvény s a német fajközösség megtisztítására és nemesítésére vonatkozóan kiadott szabályok megszegésében áll.

Mindeme bűncselekmények újszerűsége szembeötlő s igen erős beavatkozást jelentenek az ember legfelsőbb életébe, nemi kapcsolatainak világába. Szankcionálásuk feltétlenül szükségszerű következménye a nemzeti szocializmus alap tanainak, melyek bázisa a *népközösség fogalmának faji exkluzív vérségi alapokra helyezése*. E deliktumokat kizárólag büntetőjogi bíráló tárgyává tenni alig llethet, az óhatatlanul a faji probléma *egészenek* – ide nem tartozó – megvitatására vezetne. A nemzeti szocializmus

egész létjogosultsága ezzel az eszmével áll vagy bukik, – a büntetőjogi szabályozás annak pusztá corolláriumá.

A következő fejezet széleskörű népegészségügyi védelmi szabályozása után a válás és erkölcs büntetőjogi oltalma következik. Már a hivatalos pártprogram 24. pontja deklarálja a memzeti szocializmus határozott *keresztény világnézeti alapját*, mely azonban felekezetektől független. Ennek megfelelően a vallásos közérzés és annak szertartásokban és berendezésekben való megnyilvánulásai fokozott büntetőjogi védelmet élveznek.

A jog és erkölcs közti szakadék megszüntetésére való törekvés következménye, hogy kifejezetten a nép erkölcsi ereje képezi a következő fejezetbe tartozó deliktumok jogi tárgyát (szeméremisértő inatok terjesztése, fajtalan célokat szolgáló tárgyak áruba bocsátása, prostitúcióval kapcsolatos visszaélések etc.).

A szemérem elleni bűncselekmények szabályozása a ma érvényes jogtól – eltekintve a már említett fajkeveredéstől – kevéssé tér el. A családi élet azonban fokozottabb büntetőjogi védelmiért nyert. Az idetartozó bűncselekményeik tárgyai: a házasság, a nemzőképesség, a gyermek, a családi kapcsolat és a személy családi állása. Új bűncselekménytényálladék a házasság, anyáság; és eljegyzés szóban, írásban vagy képen viló megvetése vagy gyalázása, mely hasonló, de tágabbkörű a magyar Btk. 172. §. 2. bek.-nél További deliktumok a házasságszédelgés, örökölhető betegségben szenvedő házasságra lépése, kettős háziasság és (házasságtörés, melynek nem minden esetben feltétele a házasságom kívüli közösülés.

A gyermek elleni merényletek közt szerepel a magzatelhajtás is, melynek szabályozása során az orvosi és eugenikai indikáció bizonyos feltételek mellett büntetést kizáró ok gyanánt szerepelhet.” Ezzel szemben az u. n. szociális indikáció elismeréséről nem lehet szó, mert nemzeti szocialista felfogás szerint az élet java nem rendelhető alá gazdasági érdekszempontoknak.

Külön fejezet szól a népi javak (Volksgut) védelméről, itt szerepelnek a különböző közvesélyű deliktumok, természeti értékek és műkincsek károsításai, közlekedéstechnikai veszélyeztetések, gazdasági vész hírterjesztés, gazdasági kémkedés, a telepítés déljait szolgáló telkekkel való spekuláció etc. Különösen nagyfontosságú a *nemzeti munkaerő* védelme amely a büntetőtörvényhoziásmak szinte egészen új területe. A pártprogram 10. pontja szerint minden állampolgár első kötelessége, hogy szellemileg vagy testileg munkálkodjék. A nemzeti szocializmus feltogása szerint kinek-kinek munkateljesítménye és munkaereje a közösség szempontjából elsőrangú érték. Felismerték, hogy a nemzeti munkaerő minden kisebbitése vagy gyengítése az egész nemzetre veszélyes.

Az idetartozó bűncselekmények közül kiemelendő a kívándorlásra, a külföldi munkások alkalmazására vonatkozó előírások

megszegése, a szabályellenes munkabeszüntetés, különösen a közösség életműködésére nagyfontosságú üzemekben való *sztrájk* vagy kizárás. Idevágójáig az olasz büntetőjog szabályozása – kapcsolatosan a (munkaviszályok pártatlan és kötelező eldöntésére szolgáló Magistratura del Lavoro felállításával – szolgálhat mintául.²

A munkaerő védelméről az egyes elleni bűncselekmények kapcsán a tervezet még egy helyen intézkedik. E különválasztás azonban felesleges és indokolatlan kettősségre vezet s elhomályosítja azt az elvet, hogy minden alkotó munkaerői a közösség java s az az ellen irányuló *mindentámadás, visszaélés, kizsákmányolás a közösség elleni deliktumok sorába tartozik*. A munkaerő többé nem egyszerű áru, *mellyel* annak „vevője” kénye kedve szerint élhet és visszaélhet – hanem a munkaszerződés szociális alapon történő új szabályozása a munkaadóra jogi felelőséget és erkölcsi kötelességeket ró munkavállalója testi és lelki épségének fenntartása érdekében, melynek minden megszegése bűncselekmény. Idetartoznak a gyermek- és nő munkaerő védelme, az üzemi balesetelhárítás, egészségvédelem, munkaidő-szabályozás, bérvédelem, társadalombiztosítás stb.-vel kapcsolatos kriminalitás különböző nemei is.

Az egyén elleni bűncselekmények kiépítése ezzel szemben jellemzően leegyszerűsített, rövidre fogott. E rész a *becsület védelmével* kezdődik, mivel idealisztikus szemlélettel a becsületet igen helyesen az *életnél is magasabb* értéknek tekinti; annak minden megsértése egyben arra a közületre is kihat, melynek a sértett tagja. A valóság bizonyítása csak igen korlátozott körben van megengedve.

Az élet elleni merényletek szabályozásánál a szándék előre megfontoltságán alapuló s a tudomány által régóta helytelenített szétválasztás elejtett. Valóban a *dolus premeditatus*” utólagos bírói megállapítása rendkívül nehéz s a veszélyeztetés és a jogsértő eredmény szempontjából amúgy is közömbös. Az emberölés büntetése általában a halálbüntetés, mely azonban enyhébb esetekben szabadságvesztésbüntetésre változtatható. Az ú. n. euthanasia (Sterbehilfe) Binding követelte büntetlensége a tervezetbe felvétellett; büntetlenség azonban csak akkor áll be ha azt orvos végzi és a beteg gyógyíthatatlanságát két hatósági orvos által kiállított szakvélemény igazolja.

Az első főrész (különös rész) utolsó fejezete a gazdasági tevékenység védelmét nyújtja, idesorozva az ú. n. gazdasági bűncselekményeket, melyek veszélyeztetik a gazdasági forgalom biztonságát és sértik annak szociáletikai követelményeit, a „Treu

² Lásd *Rácz György*: A büntetőjog szerepe a sztrájkprobléma megoldásában. (1929. 60 lap.)

und Glauben” elvének érvényesülését. Az egyesek és csoportok gazdasági hatalmi helyzetének minden közellenes kihasználása – szemben a liberális gazdaságpolitikai negativizmussal – a jövőben kriminalitásnak tekintendő. Ebben a körben nyer szabályozást az uzsora, a hitelsértés, a hűtlen kezelés (megfelelően az 1933. május 26-i novella módosításának), a csalás, okirtathamisítás stb. Az egyes vagyona elleni deliktumok a bűncselekményfajok *végző* csoportját alkotják. – ezzel is kifejezésre juttatva a nemzeti szocializmus antimaterialista felfogását. A magántulajdon fogalma csak módosított értelemben ismertetik el. A kapitalisztikus liberalizmus *abszolút és öncélú* magán tulajdon értelmezését *elvetve*, a magántulajdon védelmének indoka, hogy *az egyben a népközösség vagyonának is része*, melyet a tulajdonos a köz iránti *felelősséggel* a közérdek feltétlen szemmeltartásával csak mintegy – kezel.

A részletek tekintetében annyit, hogy különböző, nagyszámú tényálladék összevonatott, így pl. lopás és sikkasztás – noha kriminológiailag erősen eltérők – egybefoglaltatott jogellenes eltulajdonítás címen, a jogtalan vagyoni haszonszerzés kritériuma pedig elesett.

Végezetül az orgazdaság és dologrongálás deliktumai következnek, előbbi büntethetősége független az alapdeliktum tette sének büntetés alá vonásaitól, utóbbi üldözése pedig hivatalból, nem pedig indítványra történik.

5. Az egyes bűncselekmények utólagos bemutatása után az az. un. *általános részről* kell még szólni. Ez nemcsak beosztásánál fogva szorult háttérbe, de kidolgozása és tartalmi felépítése is jóval egyszerűbb, sőt felszínesebb az első résznél. A nemzeti szocialista világnézeti elemek kifejezésre juttatása az absztrakt szabályokban természetesen kevésbé lehet plasztikus.

Mindenekelőtt megalapítható, hogy az általános, dogmatikai problémák jórészt a tervezet egy szinte „*gordiusi*” módszerrel egyszerűen eltünteti. így a tettesség és a részességi alakzatok, a befejezett bűncselekmény és a kísérlet jogi fogalmainak és egymáshoz való viszonylatának – elsősorban épen a német dogmatikai irodalom által – minuciózusán kidolgozott részletei. sok-sok joglogikai vizsgálódást teremt vitakérdései – az új tervezet szerint *tárgyaltanokká* váltak. Kétségtelenül reakcióval állunk itt szemben az általános rész irodalomban és törvényhozásban való túltengésével szemben.

Mindenekelőtt éles támadást válthat ki az összes művelt államok büntetőkódexei élén álló „*nullum crimen sine lege*” elv feladása. Mert mi mást jelent, mint a bírónak törvényhozói funkciókörrel való felruházását azon szabály, mely szerint a bíró büntetés alá vonhat a törvényalkotó által büntetéssel nem sújtott, de a népfelfogás szerint erkölcsileg megvetésre méltó cse-

lekményt is, ha az egyúttal megfelel a büntetőtörvény alapjául szolgáló valamely jogelvnek. Az analógia útján való bűncselekménykonstituálás ily kifejezett bevezetése s a népmeggyőződés meglehetősen elasztikus és légnemű, könnyen felhasználható fogalmának *legfőbb jogforrásként* való szerepeltetése a *tényálladékszerűség* (Tatbesitandsmässigkeit) követelményét megoldvasztja s könnyen jogbizonytalanságra és a személyes szabadság garanciáinak semmibebevására vezethet.

Az indokolás a Carolinára (1555) hivatkozik, mint amely oly cselekmények büntethetőségét is ismerte, melyek a törvényben nem voltak kifejezetten körülírva. A nulla poena sine lege elve pedig csak mint a túlzóan individualisztikus francia forradalmi világnézet szellemi produktuma szerepel. A tervezet felfogásától nem áll túl távol az 1926. évi orosz szovjet btk., Amelynek 16. §-a egész általánosan kimondja, hogy ha valamely közveszélyes cselekményt a Btk. *nem* helyez büntetés alá, a bíró annak megbüntetésénél *azon* törvényszakasz figy elembe vételére jár el, amely természeténél fogva hasonló deliktumot szabályoz. Ezzel a különös rész lényegilég megszűnt *egyéb*, mint a fontosabb büntetendő cselekmények nem-kimerítő exemplifikációja lenni.³

A német törvényhozó remélhetőleg nem fogja ily forradalmi lépéssel a jogbiztonság *egyetemes társadalomvédelmi* érdekét megsemmisíteni. A Btk. hézagainak megfelelő széleskörű bírói jogmagyarázat, úgy amint eddig, a jövőben is megtalálhatja a maga érvényesülésének útját. Az analógia bevezetéséről legfeljebb csak megfelelő garancia esetén lehetne szó, ha pl. a legfelső bíróság teljesülési határozatában fejezi ki azt.

A tervezet általános részének is a közösség legteljesebb védelme a központi eszméje, nemcsak jogsértésekkel, de mindenemű közvetlen *veszélyeztetésekkel* szemben is. Ez utóbbi fennforoghat a jogsérelem beállta nélkül is; az eredmény gyakorta véletlen körülményektől függ. A tettes közveszélyes akarata az a *szubjektivista* alap, amely a büntetésalkalmazást indokolja. A különös rész egyes tény álladécai is lehetőleg mint veszélyeztetési tényálladékok szerkesztettek meg. Meg kell jegyezni, hogy a „Gefährdungsstraf recht” valójában ellenkezik a *germán jogfejlődés* tradíciójával, mely – szemben a szubjektivista római joggal – elsősorban a jogsértő eredmény objektív fennforgásától tette függővé a büntetést; de nem gyökeredzik elég erősen e szemlélet a népfelfogásban sem.

Mindennek folyományaként a bűncselekmény véghezvitelének befejezésén, vagy csupán megkezdésén nyugvó *különbség-*

³ Lásd Rácz György: A legújabb szovjetbüntetőjog vázlata (56 lap. 1931.)

tétel kísérlet és befejezeti cselekmény közt a tervezetben eltűnik. A kettő *egyenértékű* mert a kísérlet előidézte veszélye az eredmény *beállhatásának* ugyancsak megköveteli a teljes energiájú beavatkozást. A vállalkozás (Unternehmen) kifejezés – mely a BTK-nek a felségsértésről szóló 82. §-ából ered – mindkét fogalmat magába öleli, ez szerepel a tervezet egyes deliktumainak tényálladékkonstrukcióiban is.

De továbbmenően, a büntetendőség a commencement d'exécution objektív ismérve *nélkül* is fennforog, már a bűncselekmény elkövetésének közvetlen előkészítése is veszélyezteti a jogrendet. A tervezet tehát nem csekély túlzással *generális szabályaként felállítja az előkészületi cselekmények büntetendőségének elvét.*

A részesség egyes alakzatai eltűntek, a részesség akceszoriusz természetű megszűnt. A tettesség, hiperextenzív értelmezéssel *a közreműködés* (Mitwirkung) fogalmával azonosul. Minden résztvevő úgy büntetetik – természetesen in abstracto – mint a tettes.

A halmazat eddigi szabályai is eltűntek. A bíró ily esetekben a bűnöző magatartásáról alkotott általános benyomásának megfelelő büntetést szab ki.

A tervezet a dogmatikai alakzatok e rendkívüli leegyszerűsítésétől a különböző terméketlen vitakérdések alapjául szolgáló problémákat véli tárgyaltanná tenni alkalmas és alkalmatlan kísértet, dolus eventualis, kauzalitás etc.) De ez a várakozás *túlzott*, mert – hacsak nem a tiszta Gesinnungsstrafrecht felélesztéséről van szó – *bizonyos objektív* ismérvekre, melyekhez a tettes bűnös akarata kapcsolódik, mindig szükség lesz s e kapcsolódás és a veszély *közvetlenségének* kérdése mindig fel fog vetni megoldásra váró vitás problémákat. Kétségtelen azonban, hogy az eredménybeállítás túlzottan *materiális és atomizáló* szemléletének kiküszöböllése, a dogmatikai alakzatok aprólékos *differentiációjának* elvetése; a *hathatósabb és teljesebb társadalomvédelem, a maximális prevenció érdekeit lesz képes szolgálni!*

A büntetés-kiszabás szabályai hasonló alapokon állnak. Döntő a tettes, az elkövetett cselekményben kinyilvánított *antiszociális energiájának az intenzitás emellett az általa felidézett objektív veszély s a bűncselekménynek a közösség szempontjából való jelentősége.* A tettesi oldálnak a tett-oldallal való *egyoldalúan individualisztikus szembeségezése* – mely csak kritikátlan enyhe büntetésalkalmazásra vezetett – ezzel kifejezetten *megszűnt.* A büntetés-kiszabás a *legteljesebb szigor* jegyében (Frank) fog kialakulni, a büntetés komolysága minden vonalon helyreállítandó. A bíró nagy ítélezési szabadságot nyer, a bírókirály (Richterkönig) eszméje ismét felülül s találkozik a

bírói szabadság tágítását követelő modern irányzat eszmekörével.

A büntetési rendszer retrográdnak minősíthető, amennyiben a biztonsági és gyógyító rendszabályokat *még parallellé sem ismeri el*. Az 1933. nov. 24. ismertett törvény azonban – igen helyesen – szembefordult az Einspurigkeit e doktriner felfogásával. A büntetés kiépítésében tartalmilag megtorlás, erősen hangsúlyozott *generálpreventív kihangsúlyozással*. Az egyes büntetések nagyjában megfelelnek a ma alkalmazhatóknak, csak a custodia honesta köre lett szűkebb. A halálbüntetés természetesen fennáll, sőt alkalmazási köre oly *jelentékenyen* bővült, hogy még annak híve sem zárkozhatnak el annak a ténynek konstatálásától, hogy ez a kormányrendszer belső gyengeségének némi látványát keltheti s legföljebb a hatalomátvételt követő forrongás időszakában indokolt és szükséges, a Btk.-be azonban megokolatlan szigort vezetne be.

Egyes súlyosabb, durvaságra valló deliktumoknál járulékos büntetesként szerepel a testi fenyíték is. A botbüntetés bevezetése azonban – történjék bár (hivatkozás Angliára vagy Amerikára – a tudományos világ szinte egyhangú nézete szerint a barbárság és kulturálatlan durvaság ma már letűnt korát idézi fel.

Új mellékbüntetesként említhető az állampolgárságtól való megfosztás, továbbá a száműzetésként való kiutasítás, utóbbi azonban csak külföldiekkel és idegenfajúakkal szemben mondható ki, utóbbi esetben az állampolgárság elvesztését is maga után vonja. A vagyonekobzást, melyet legutóbb az 1933. júl. 14. törvény szabályozott, tovább is fenntartja. Ezzel szemben az utóbbi hónapokban egyes német városokban határozóit törvényi alap *nélkül* bevezetett becsület-büntetések (szégyenpadra hurcolás, nyilvános megbélyegzés a városon át vezetéssel, kipöllengezés stb.) mint elmúlt századok feltámaszthatatlan emlékei a tervezetbe felvételt *nem* nyertek.

6. A nemzeti szocialista büntetőjog ismertetését befejeztük, s ezzel kitűzött feladatunknak – úgy véljük – eleget is tettünk. Egy *összefoglaló* és *részletes* bírálat adása részünkről talán merészségnek volna minősíthető, de mindenesetre *időelőtti-nek*. Megállapítható, hogy sem az eddigi nemzeti szocialista büntetőjogalkotás, sem az ismertetett reformtervezet, de legkevésbé a nemzeti szocialista jogirodalom *nem nyújtja* *egg szervesen kiépített büntető jogelmélet és kriminalpolitika egységes képét*, – sőt határozottan felismerhető, jelentős ellentmondások zárják ki még alapvető kérdésekben is a harmóniát.

Természetesen nem lehet kétséges, hogy az új német büntetőjog előbb-utóbb megtalálja a maga tudományos megalapozóit és rendszerezőit, az új Btk. megalkotása nemcsak a nemzeti szo-

cializmus eszmei egységének lesz kifejezője, de annak *harmonikus büntetőjogtechnikai kiépítését* is meg fogja valósítani. Mindaddig azonban a külföldi jogászvilág *tárgyilagos* bírálója várakozó álláspontjára kell, hogy helyezkedjék.

A német büntetőjog újjászületése nem egy túlzott és súlyos kritikát kiváltó intézkedést vetett fel, melyek összeegyeztethetetlenek a büntetőjog uralkodó és elfogadott elveivel, de egészében véve távolról sem törökszik a büntetőjog radikális felforgatására vagy forradalmasítására. A Szovjet osztály-büntetőjogától *világok* választják el; de nem pusztai utánzása az olasz büntetőjognak sem, bárha azzal – a nemzeti szocializmus és a fascizmus rokonságánál fogya – sok közös vonást mutat fel.

A nemzeti szocialista felfogás a büntetőjogot kiemelve a megmerevedett jogászai önkorlátozás elefántcsonttornyából, tudatosan beleállítja azt a nemzet uralkodó politikai, szociális és gazdaságieszmeáramlásának *univerzalisztikus* irányvonalába. A német büntetőjogi irodalom bizonyára szegényebb lesz merőben jogdogmatikus, törvényszövegkommentáló művekben, de a büntetőjogi skolasztika terméketlen szörszálhasogatása helyett az új irodalom a büntetőjogpolitika és büntetőszociológia *széles perspektívájú háteréből fog kiemelkedni.*

Nincs szó retrográd visszaesésről, sem túlhaladott büntetőjogi romantikai beköszöntéséről; a kitűzött cél: *a népközösség büntetőjogi védelmének széleskorúbb, energikusabb és céltudatosabb megszervezése* a kriminalitással szemben. *A büntetőjog legyen ismét büntetőjog, a bűncselekmény ismét bűncselekmény!* A modern fejlődéssel számol és tehát ily értelemben *irányú* a német büntetőjogi újjászületése, midőn *az individualisztikus büntetőjogi szemlélet alkonyából egy új, supra-individualisztikus büntetőjog felismerése felé tör.*⁴ Az állampolitikai, szociális és gazdasági *univerzalizmus*, a közösség *primátusának* hirdetése, a szervezés erejének megbecsülése: mindez *büntetőjogpolitikai szempontból* egészséges atmoszférának tekinthető. A nemzeti szocialista büntetőjog történelmi feladatra vállalkozott, amikor megkísérli a neo-klasszicizmus hatályos és szigorú bűnüldözését, a tekintély-büntetőjog (Autoritär-strafrecht) – minden retrográd szemponttól mentes megvalósítását *összeegyeztetni* egyfelől a Liszt-féle nagyszerű kriminálpolitikai *szintézis* használható elveivel, másfelő a nemzeti szocialista kriminológusok túlzásmentes követelményeivel.

A nemzeti szocializmus a párturalommal járó visszaélések-

⁴ V. ö. Rácz György: Az individualisztikus büntetőjogi szemlélet alkonya. (1933. Angyal-Emlékkönyv.)

ben nemzeti szerencsétlenséget lát, s ellene könyörtelen harcot hirdet. Remélni szabad hát, hogy a megalkotandó új Btk. és annak rendelkezéseivel *nem egy párt-btk. egyoldalú szemléletét kívánja szankcionálni s a büntető jogalkalmazást a politikai elnyomás eszközévé súlyeszteni.*

A jövő német büntető jogának nem annyira részletei, mint inkább egyes vezéreszméi bizonyaira *termékenyítő hatással lesznek hazai büntetőjogunkra is.* De különösen értékes tanulságul szolgáljon azon elv, 'hogy a jogalkotás hivatott szerepét helyesen betölteni *csak akkor képes,* ha a hazai jogfejlődés talajában gyökeredzik s külföldi példák másolása vagy kritikátlan utánzása helyett *a nemzeti jogkultúra önálló és magasba ívelő útjain halad!*